

ఆంధ్రపత్రిక

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును.

VOL. I.
సంపుటము ౧

చెన్న పట్టణము 1914 సం॥ జూలై నెల 10 వ తేది శుక్రవారము.
ఆ సందనా మ సంపత్తిగ ఆ షా ఢి బ చు శ ద్వి తి య ౩

No. 87
సంచిక ౮౭

శ్రీ మదాంధ్రవచన మహాభాగవతము.

మే మిదిసరికి పటములను జేసి మృదుమధురశైలిని శ్రీమద్రామాయణమును ప్రకటించుచున్నారమని వినియుందురు. అది ఇప్పటికి సంపూర్ణమాయెను. ఆ ప్రకారమువలన సంస్కృతము నందు న్యాసప్రొక్కవైన శ్రీభాగవతమును విక్రీలి తేటగా నీటుగులుకునైలిని ముద్రించుచున్నారము. ఇందు శ్రీధరీయము, తిలకము, మునిభావప్రకాశిక వీరరాసువీయము అనేవి న్యాఖ్యలయందుగల విశేషాంశములను ఆయాస్థలములందు జేర్చించియున్నారము. ఈ గ్రంథమును క్రొన్ రి పేజీల చిన్నపై జన గట్టిగానుండు కాగితములపై నచ్చొల్పించుచున్నారము. భాగవతోత్తములందఱును ఆదరాతిశయమును జూపి కాలవిలంబమును జేయక చందాదారులుగా జేరి మాకుత్సాహము గలిగింతురని యుద్విఘ్నారుచున్నారము.

శ్రీభాగవతము వచనము ప్రథమభాగము, కాలికోదైండు ప్రథమ, ద్వితీయస్కంధములు చందాదారులకు ౧౦౦ ద్వితీయభాగము, తృతీయ, చతుర్థస్కంధములుచేరి ౧౪౦ తృతీయభాగము ౧౪౦ కాశ్యోతుచందాదారులకు తపాలాఖర్చులుచేరి వై వెలలకు పంపబడును.

ఉత్తరరామాయణము-కంకంటి పాపరాజప్రణీతము దశసరికాగితములు కాలికోదైండు ౧౦౦ డిటో మిక్కిలి దశసరికాగితములు గిల్లుపేరు ౨౦౦ శ్రీకృష్ణకన్యామృతము-మాదావ్యాసములు, ఆంధ్రటికాతాత్పర్యవిశేషములతోను ఆంధ్రపద్యములతోను, కాలికోదైండు గిల్లుపేరు ౧౦౦ అమరకోశము-త్రికాండము సటికము, ఇంగ్లీషు అక్షరముతో ౧౪౦ ఆంధ్రనిఘంటుత్రియము- (ఆంధ్రనామసంగ్రహము ఆంధ్రనామశేషము సాంబడిపుంటువు) సటికము, దశసరికాగితములు; కాలికోదైండు ౦౧౨౦ ఆంధ్రవ్యాకరణసంగ్రహము దశసరికాగితములు ౦౬౦ గ్రంథమోక్షణము-సటికా తాత్పర్యము, కాలికోదైండు ౦౮౦ రుక్మిణీకల్యాణము-సటికాతాత్పర్యము, కాలికోదైండు ౦౮౦.

ఆర్. మేకలేశ్వర్ అండ్ కో, ఆనందావైస్, మద్రాసు.

దినపత్రిక

(౧)

ప్రతిదినము 10 పుటల విషయమును.
చందా సం॥ కకు రూ. 12-0-0.
6 మాసములకు రూ. 6-4-0.
3 మాసములకు రూ. 3-4-0.
1 మాసమునకు రూ. 1-2-0.

ప్రతికయం దీక్రింది విషయములుండును.
ఆంధ్రోద్యమము.

ఆంధ్రోద్యమమునకు సాధనభూతములైన రాజ్యాంగ వ్యవస్థలు, విద్యావ్యాపనము, వ్యవసాయవాణిజ్యవ్యవస్థలు, భాషాభివృద్ధిమొదలగు సకలోద్యమము లీప్రతికయందు స్వతంత్ర విధమున విస్తరింపబడుచును.

వార్తా వళి.

ఆంధ్రోద్యమవార్తలు, పరరాష్ట్రవార్తలు, విదేశీవార్తలు, మొదలగు సమస్తవార్తలను సకలమున సంగ్రహముగఁ బ్రచురింపబడును. ఆంధ్రప్రతికాపేక్ష లేకయే సమస్తవార్తలను వెంటనేదీనియందు జగువులకు పీలుండును. ఆంధ్రోద్యమవార్తాపత్రిక సమకూర్చుటకై ప్రత్యేక ప్రతినిధు లేర్పాటు చేయబడుచును.

చిత్ర పటములు.

ప్రసిద్ధపురుషులయొక్కయు విషయముల గొప్పయు స్థలములయొక్కయు చిత్రపటములును, చమత్కారచిత్రపటములును జనరంజకముగ ముద్రింపబడుచుండును.

రాజ్యాంగ వ్యవస్థలు.

నిరంకుశాధికారమును తగ్గించుటకును ప్రజాతంత్రమును వృద్ధిచేయుటకును సాధనభూతములైన గ్రామవ్యవస్థలు, స్థానికపరిపాలనావ్యవస్థలు, రాష్ట్రీయవ్యవస్థలు, సార్వభౌమికపాలనావ్యవస్థలు, శాసనసభాసభల వ్యవహారములు నుచితరీతిని స్వతంత్రవిధమున దీనియందు జర్చింపబడును.

మత సాంఘిక చర్యలు.

జాతిమతపక్ష పాతమునుబాసక సకలమతావలంబులును, అన్నిజాతులవారును, భిన్నాభిప్రాయములను గలవారును నభివృద్ధినిబొందుటకుదగిన యుదాఘాతములును నాద్యములును నిష్పక్షపాతబుద్ధితో వ్యక్తీకరింపబడును.

హైకోర్టు తీర్పులు.

జనోపయోగములైన క్రొత్త హైకోర్టు తీర్పులు, బోర్డునిర్ణయములు, క్రొత్త చట్టములు, ధర్మశాస్త్రమునకు సంబంధించిన ముఖ్యాంశములును ప్రతికయందు విరళముగా దెలుపబడుచుండును.

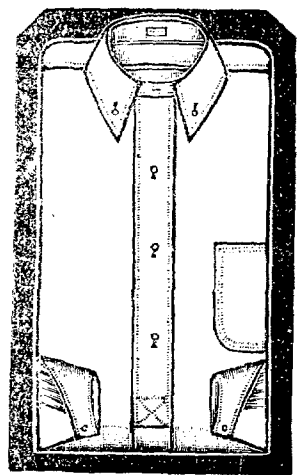
వ్యవసాయ వాణిజ్యములు.

వ్యవసాయశాఖవారు చేయు విమర్శనలు, స్వదేశీపరదేశీయలలోని నవీన వ్యవసాయపద్ధతులు, యంత్రసాధనములు, లాభకరమైనపరిశ్రమ వ్యాపారములు, పరపతి సంఘములు, వానివలన గలుగులాభములు బహుధరలు మొదలగు విషయములు విరళముగా దెలుపబడును.

గ్రామ వ్యవస్థలు.

గ్రామముల సుఖిస్థితి కవసరమైన గ్రామపంచాలనము, పంచాయతీసభలు, పరపతిసంఘములు, గ్రామపారిశుధ్యము, వైద్యసహాయము, విద్యావ్యాపనము మొదలగు విషయములు చర్చింపబడును.

టిఫ్ట్ వస్త్రాలు.

మొదటికరము టిఫ్ట్లువస్త్రాలు
డెజ్ 1-కి రు. 13-8-0
రెండవకరముది ,, 12-0-0
సాధారణకరముది 10-8-0
ఇంగ్లీషు కంకలుగల
వస్త్రాలు 1-కి రు. 2-4-0
ప్రాయ న పుష్ప ము
మీమెడ చుట్టుకొలత
యెంతో, ఆ ముచ్చ ఎన్ని
అంగుళములో ప్రాయ
నలయను.

మీ యూరికి దగ్గరనున్న టైల్ షేపరు పేరు ప్రాయదు
లాడను ప్రేసింగు కంపెనీ,
87/88 రత్నబజారువీధి, మద్రాసు
LONDON TRADING CO.,
37/38 Rattan Bazar Road, Madras

గ్రంథ ప్రచురణములు.

ఆంధ్రభాషయందు ప్రచురింపబడు ముఖ్య గ్రంథములు పండితులచే జక్కగా విమర్శింపబడి భాషాభివృద్ధియందుకు నానాభివృద్ధిని దగినసాధనములు సూచింపబడును.

ఆమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు పరమామృతము
ప్రతివారము జేలకు జేలు విక్రయము.
సీసా 1-కి 0-8-0 అణాలు మాత్రమే.

తలనెప్పుల మాన్పును. నాయుప్రసోల్ల బావును పార్శ్వపునెప్పుల బారదోలును. పోల్ల పోనొట్టాచు వనమూలికలచే హిందూదేశమందు తయారుచేయబడు మంచిమందు. సువాసనగలిగియుండును. దీనిని విదేశములలోకూడ వాడుచున్నారు. శుభభాషచీటి చూచికొనిన మోసము గలది.

చిరునామా:—ఆంధ్ర పత్రికాకార్యాలయము, పోస్టుబాక్సు నెం. 212, మద్రాసు.

ఇందుమతీ పరిణయము.

ఇదియొక చక్కనికావ్యము. అజమహారాజు యొక్క వివాహపు కథ. సుప్రసిద్ధమైన కుమార భూర్జటి మహాకవి వ్రాసినది. శ్రీనరసింహా పురాయానికితము. తిరుపతి వేంకటేశ్వరకావ్యము తద్విరచిత పీఠికాలంకృతము.

వెల రూ. 0-10-0.

ఆంధ్రపుస్తక భండారములకెల్ల నుచిత ముగను తిదితరులకు వైమూల్యమునకును బంప బడును.

వలయువారు :-

**THE HEAD CLERK,
Mishner Estate,
NUZVID. (Kistna Dt.)**

అని వ్రాసినచో బడచుగలరు.

కుచ్చీలు, మంచములు, బీరువలు.

మావద్ద వియింటి నలంకరించు సామానులన్నియు సులభక్రయమునకు దొరుకును. చెన్నపట్టణములో మాకంటే చవుకగా నమ్మువారు లేరు.

మడత కుచ్చీ	1-8	1-2-0
కాక్ వన్ కుచ్చీ సాదా	"	2-2-0
డిటో చేతులుగలది	"	8-12-0
ఇనుపమడత మంచము కాక్ వన్ గలది సింగిల్		10-0-0
డిటో స్ప్రింగుది		18-8-0
మట్టకం స్ప్రింగు		12-0-0
స్ప్రింగుతో టాపు సయితముగల ఇనుపమంచము (సింగిల్)		16-8-0

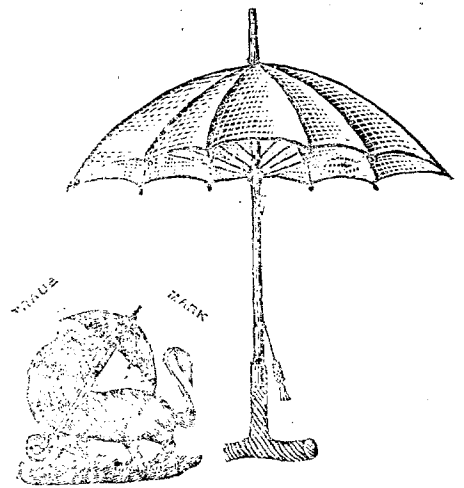
బీరువలు 3x4 అడుగులు	17-0-0
డిటో 5x8 1/2 23-0-0	డిటో మేలుకం 80-0-0
పడకకుచ్చీ అనే సోఫా కుచ్చీ పేముది	8-8-0
కాటలాగులో అనేక సామానులు గలవు. వ్రాసిన వానికి పంపెదము.	

పి. ఎస్. హాన్సు స్వామి ప్రిన్ట్ అండుసన్
కాలిఫోర్నియా 41/42 గార్టెక్ బహుగణిది, మదరాసు

మద్రాసు అంబ్రెల్లా మార్కు.

శ్రీ పురుషుల కుపయోగకరమైన మంచి మన్నెడి అన్ని గకముల గొడుగులు మారుకాణమునందు చవుకగా విక్రయింప బడును. గొడుగులు ఇంగ్లాండునందు చేయబడినవి.

సింహము మార్కు గలవి.

అన్నిగకముల అన్నివైజుల క్రెస్టిమార్కుగల టోపియూ విక్రయమునకు సిద్ధముగ నుండును.

కారుకాక! పరిశీలింప స్రావ్య.

Salay Mahamad Hajee Ebrahim & Co
227-229 Esplanade Road, MADRAS

నర్వజీవన్.

ధాతుపుష్టిమందు లన్నిటికి తల్లి.

ఇది సంజీవనానికి ఒక వనమాలిక. ఇదియే మన పూర్వీకుల అతిరహస్యపు ఔషధము. దీనిప్రభావము కనుగొన వలయునన్న రాత్రి పరుండబోవు సమయమున పుచ్చుకొనిన కొన్ని నిమిషములలో దానిప్రభావము కనపడును నపుడు కళ్ళము పోగొట్టుటకు యంతకుమించినది లేదు. జన్మేంద్రియ దుర్బినియోగముచేతను మూత్రద్వారంబులకు సంభవించెడి అనేకవ్యాధులను పోగొట్టుటలో రాజుపంటిది. రక్తమును శుభ్రపరచి శరములకు పలుత్వమును దేహమునకు బలమును కారితయు నిచ్చును. 20 విధములగు మేహములను మొదలంట నాశము చేయుటలో సంజీవనానికిది. "సర్వజీవన్" ఇది శ్రీమతి, పురుషులు, బాలుర వృద్ధులు అందరును సుపయోగించవచ్చును. ఇది పుచ్చుకొనినయెడల వృద్ధాప్యము నశించి మిగుల బలమును ఆయుర్వృద్ధియుకలుగును.

వెల టిన్ను 1-కి 2-0-0 పోస్టేజి ప్రత్యేకము

ప్రొఫెసర్ జి. యస్. నాయుడు,
(13-5-14) కలియుగభీమ.

16కృష్ణపు మొనలిపిడి, తిరునల్లిక్కేణి మదరాసు.

విజ్ఞాపనము.

చందాదారులు అడ్డెసులు వగ యిరా మార్పుటకయి యుత్తరములు వ్రాయునప్పుడు పత్రికలు మాకు చేరలేదని వ్రాయువారు ఏయే తేదిల పత్రికలుచేరలేదో వ్రాయనియెడల జవాబు లొసంగుటకు వీలులేదు. గాన పత్రిక గానితేదిలు స్పష్టముగా వ్రాయవలయును.

తాము దినపత్రిక చందాదారులూ, వారపత్రిక చందాదారులూ వ్రాసినయెడల చాలసులువుగా నుండుటయేగాక వానికి జవాబులు త్వరగా నొసంగ బడగలవు. వారిపేరవచ్చు పత్రికలమీద ముద్రింపించిన పేరును నెంబరుతోగూడ చించి పంపిన యెడల మాకు పని అతిసులభముగాన, అందరట్లు చేయుటకు వేడబడుచున్నారు.

కొందఱు విలేఖకులుకాగితము రెండు ప్రక్కలును జలుగుగావ్రాసి పంపుచున్నారు రెండు ప్రక్కలు వ్రాయుటలో ముద్రణాకార్యము మిక్కిలి కష్టమగుచున్నది కావున దయయించి వివిధముగా కాగితమునకు ఒకవైపున వ్రాసి పంపుదురు గాకయని ప్రార్థించుచున్నాము.

[ఆం పు సెం]

వైద్యరత్న పండిత డి. గోపాలాచార్యులు,

ఆయుర్వేదాశ్రమ గ్రంథమాల.

విక్రయమునకు సిద్ధముగనుండు గ్రంథములు.

1. మాధవనిదానము:—సకలరోగములను గుర్తించుటకు వైద్యులకు మిగుల సుపయోక్తిమగు గ్రంథము. వెల 3-0-0
2. పథ్యాపథ్యము:—ప్రతిరోగమునకును పథ్యములను అపథ్యములను అగు కన్యవలను బోధించును.

వెల చందాదారులకు 0-12-0 ఇతరులకు 1-0-0

3. ఆయుర్వేద పరిభాష:—మందుల జేయుటకును వాని లోగల వస్తువుల భేదముల దెలిసికొనుటకును వాని తూనికల నిర్ణయించుటకును ఉపయోగించు నిట్టిగ్రంథ మిది వరకు లేదు. వెల చందాదారులకు 1-2-0 ఇతరులకు 1-8-0

4. అగస్త్యవైద్యము:—దక్షిణదేశపు వైద్యసాంప్రదాయముల దెలుపును. వెల చందాదారులకు 0-8-0 ఇతరులకు 0-4-0

5. వృత్తికర్మ:—పిఠికారణజేయు విధమును దీనివలన బోవువ్యాధులను దెలుపును. చందాదారులకు 0-8-0 ఇతరులకు 0-4-0

6. శల్యతంత్రము:—దానినభ్యసించుక్రమము, శస్త్రచికిత్స స్వరూపము, మొదలగు వానిని దెలుపును. చందాదారులకు 0-8-0 ఇతరులకు 0-4-0

7. ఆయుర్వేదము:—ఆయుర్వేదముయొక్క ప్రాచీనత అందలి భేదములు, మొదలగు వానిని విపులముగ దెలుపును. వెల చందాదారులకు 0-8-0 ఇతరులకు 0-4-0

N. B. మాగ్రంథమాలలో ముద్రణము లైసెన్సీయు కాబోవు నట్టియు, గ్రంథముల పన్నిటిని కొనువారు చందాదారులుగా నెంచబడుదురు. అట్టివారు దరఖాస్తుతో 0-2-0 పంపవలెను. లేదా, వి. పి. తో వసూలుచేయబడును.

వ్యాకింగ్ పోస్టేజికర్పులు కొనువారే భరించవలయును.

వైద్యరత్న పండిత డి. గోపాలాచార్యులు,
ఆయుర్వేదాశ్రమం. జార్జ్ టౌన్, మదరాస్.

కండ్లకుచలువ జేయును.

మెదడుకు బలమిచ్చును.

ఎండవేడిమి దెలియకుండుట
కుపాయ మేమి.

అమృతాంశులక తైలము.

ఇది యేమి జేయగలదు.

తలపోట్లను, తలనొప్పులను, మెదడునందలి వేడిమిని, అన్నివిధములగు తలనొప్పులను, నిజముగ అనేకులకు మాన్పినది. విద్యార్థులకు యోచనా పరులకు ప్రాణమిత్రము.

వెల బుడ్డి 1-కి రు. 0-12-0. బుడ్డి 12-కి రు. 8-0-0.

వ్యాకింగుపోస్టేజి వేరు.

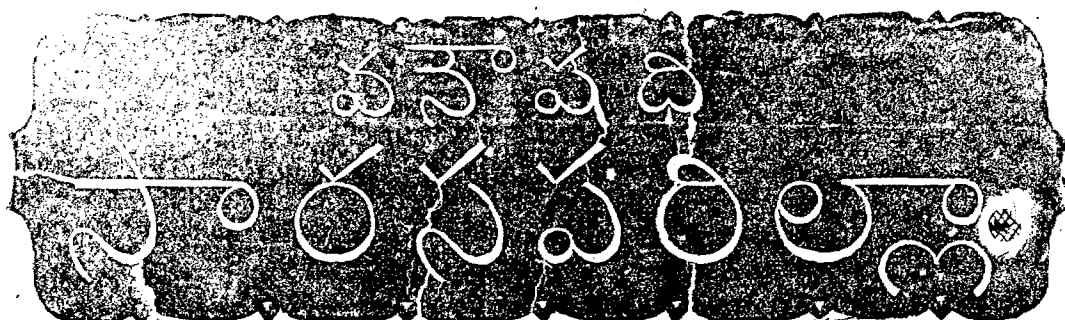
కోరువారికి క్యాటలాగు లుచితము.

వైద్యరత్న పండిత. డి. గోపాలాచార్యులు,

పి. వి. యస్., పి. యమ్. బి.,

ఆయుర్వేదాశ్రమం, మదరాస్.

అధికముగా కోరువారు సమీపముగ రైలు స్టేషన్ దెలుపవలెను.

ఇది దేహమునందుబుట్టు నెత్తురుగడ్డలను మరియు సకల చర్మరోగములను బాగుజేయును. కీళ్ళపోట్లు, పాతవాయువుపోట్లు, రసపట్లు, రక్తవికారమువలన గలిగిన అన్నిరోగములను దీనివలన నయమగును. ఇది చర్మమునకు కాంతినిగలిగించును నాడితంతువులకు పుష్టినిగలిగించును నెత్తురును శుద్ధిపఱచి వృద్ధిచేయును. దీనివలన శరీరమునకు బలము, ఆరోగ్యము కలుగును ఒక సీసామందును వాడిన తోడనే శరీరమునొకవిధమైన మార్పు గనుపించును రెండుసీసాలు వాడిన తోడనే శరీరము బాగుపడును

సీసా వెల రూ 1-4-0

డాక్టరు డి. బి. సావంత్, ౧౪౪. ఫనస్వాడి. నం. ౨. బొంబాయి

Dr. D. B. SAVANT, No. 144 Fanaswadi, No. 2 Bombay.

పొగయోడల రాక పోకలు.

చెన్నపురి నానాశ్రయమునం దున్నవి.

1914 సం॥ జూలై నెల 10 వ తేది

ప్రీతుర పేరు.	బయలుదేరిన స్థలము.	తేది.	పోయెడి స్థలము.	తేది.
క్లెఫ్ టోక్స్ యర్	లివర్ పూలు	8 జూలై	కలకత్తా	16 జూలై
ట్రీస్టు ఎక్స్ మా	కలకత్తా	7	ట్రీస్టు	9
ఖాలా	నాగపట్నం	6	రంగూన్	10
	కోరాచి	7	కలకత్తా	12

రానున్నవి.

మరేదారు	బాంబాయి	9 జూలై	కలకత్తా	9 జూలై
ట్రాన్ టెన్ ఫె	క్రిస్టియనియా	10	కలకత్తా	10
నూమిడియన్స్	ట్రీస్టు	11	రంగూన్	11
జీరా	కలకత్తా	11	కొలంబు	12
నివాసా	కలకత్తా	12	లండను	14
అంకూజ	కలకత్తా	12	నెటాల్	13
టాండా	లండను	12	కలకత్తా	14
బానున్	ఆస్ట్రేలియా	15	కలకత్తా	15
అంలాటి	నెటాల్	26	కలకత్తా	26
బ్రిమూర్	కలకత్తా	9	కలకత్తా	10
గ్రాహం	లివర్ పూలు	11	కలకత్తా	16

ఈ తేదీలలో కొంచెము మార్పుండును.

వాతావరణ నిధి

1914 సం॥ జూలై నెల 10 వ తేది

ప్రదేశములు.	జూలై 10 తేదీ ఉత్తరమునం దున్నది.	జూలై 10 తేదీ ఉత్తరమునం దున్నది.	జూలై 10 తేదీ ఉత్తరమునం దున్నది.	కడచిన 24 గంటలలో, నీడను ఉష్ణోగ్రత.			వర్ష పాతము.		
				తే. ఉష్ణోగ్రత.	తే. ఉష్ణోగ్రత.	తే. ఉష్ణోగ్రత.	24 గంటలలో వర్ష పాతము.	తే. ఉష్ణోగ్రత.	తే. ఉష్ణోగ్రత.
గోపాలపురము	29.403	78.0	82.2	0.43	25.23	11.16			
వాల్తేరు	29.451	75.4	79.7	0.37	13.70	8.89			
కాకినాడ	29.509	76.6	82.5	...	9.17	8.60			
బందరు	29.550	76.2	75.3	0.65	6.89	8.29			
గుంటూరు	...	79.0	75.0	0.90	6.21	...			
నెల్లూరు	29.571	99.0	78.8	0.08	3.67	3.48			
మద్రాసు	29.595	96.2	81.1	0.14	3.57	4.79			
కడపూరు	29.628	94.0	81.4	...	4.20	3.80			
రాగపట్టణము	29.661	96.1	80.5	...	2.37	4.41			
కొలంబూ	29.787	85.7	79.7	...	30.53	29.84			
తిరువనంతపురము	29.785	82.6	76.7	0.48	28.79	28.85			
కొచ్చి	29.798	84.6	75.9	0.32	42.68	51.72			
కల్కి	29.756	82.0	74.9	2.80	18.95	54.56			
మంగుళూరు	29.734	84.5	75.2	0.03	57.79	56.45			
బాంబాయి	29.597	81.8	78.6	0.93	18.98	26.76			
హైదరాబాదు	29.555	74.0	71.0	1.06	12.97	7.47			
అనంతపురము	...	81.0	75.9	...	3.47	4.92			
బళ్లారి	29.504	80.5	77.1	...	2.17	5.22			
కర్నూలు	29.590	83.4	76.2	...	4.05	5.99			
కడప	29.617	84.0	79.5	...	7.40	6.22			
తెంగళూరు	29.655	78.0	69.0	...	10.50	9.60			
కొడేకనూరు	22.655	52.5	53.4	0.88	18.62	5.02			
ఉదకమండలము	22.888	55.8	53.2	0.04	14.80	15.27			
కోయంబూరు	29.712	77.1	73.2	0.01	1.60	17.97			
నెల్లూరు	29.612	84.5	81.6	...	6.50	7.52			
సేలము	29.684	70.0	75.4	...	10.69	11.14			
తిరుచనాపల్లి	29.681	82.8	80.2	...	2.74	6.87			
పుదుకోట	29.690	84.8	80.7	...	5.46	6.92			
మధుర	29.702	83.5	78.8	...	4.77	7.32			
తిరువల్లూరి	...	...	...	...	0.91	5.00			

బంగారోభావముయొక్క తూర్పుభాగమున వాయు

భారము పెంచినది. విగ్రహించి మార్చేమియు లేదు. తూర్పు భాగము మొగను ప్రారంభమైన తుపాను ఒకచోట తీరి పశ్చిమ తీరముగా పోవుటకు మొదలుపెట్టుచున్నది. వాయు వ్యాపకమునందు భేదములేదు. రాజధానియందంతటను బలమైన పడమర గాడ్లు వీచుచున్నవి. కాని, వీని వేగము మాత్రము కొద్దిగ తగ్గినది. సర్కారులలోను కర్నూటునందలి కొన్ని చోట్లను మధ్య మోష్టపరిమాణము తగ్గినది. ఇంకవలస చుట్టు

పట్ల చినుకులు పడినవి. రాజధానిలో చాలభాగమున మధ్య మోష్టపరిమాణము అధికముగానున్నది. రాజధాని తూర్పుభాగమున మామూలుకంటె అధికముగా వాయువు ఎండియున్నది. సర్కారులలో మాత్రము కొంత చెమ్మగలదు. ఆస్థియమున మబ్బులు విడిపోయినవి. పడమటితీరమునం దింకను వర్షము కురియుచున్నది. మలబారులోను, బాంబాయి తీరమునను వాన విశేషముగా కురిసింది.

ఆర్. ఎల్. ఎల్. జోన్స్

వాతావరణ శాస్త్రజ్ఞుడు.

మధుసూదన రావుగారు

మునిసిపాలిటీ నుండి తప్పించబడుట.

దేశవాద పౌరుల విభావనము.

కడచినవారము ఫోర్టు నెంటు జార్జి నెట్టిలో దాసు మధుసూదనరావుగారిని మునిసిపల్ కౌన్సిలరుగ తొలగించితిమనియు, వారు మాడు సంవత్సరములవరకు తిరిగి ఎన్నుకొనబడుట కన్నర్వులయియు ప్రచురింపబడినదానిని జూచి నమ్మలేననియు, మధుసూదన రావుగారి యెడల మా దేశవాద పౌరులకు గౌరవము అనేక రెట్టధికమగుటయేగాక ఆ యార్జును రద్దుచేయునటుల ప్రభుత్వమువారికి గట్టిగ తెలియపర్చుట యావశ్యకమనియు ఆలోచన కలిగెను. ఆ యార్జునుయొక్క యన్యాయమును, అక్రమమును ప్రభుత్వమువారికి తెలియ జేయుటకును, మధుసూదనరావు గారియెడల గల గౌరవమును వెలిబుచ్చుటకు నిన్నటిదిన మొకగొప్ప సభ జరుపబడినది. దేశవాద ప్రముఖులందరు వచ్చుటయేగాక మధుసూదన రావుగారి పేరు తెలిసినవారందరుకూడ వేంచేసిరి. ఆ సభలో రావు జవాబున్నామో చర్చ రామచంద్రరావు, దేశవాద తాలూకాబోర్డు వైసుల వెసిడెంటు కోవెలమూడి గోపాలకృష్ణయ్య, శ్రీ. రాజగోపాలాచార్యులు, తోట బ్రహ్మయ్యనాయుడు, గురుమహాంత అప్పలస్వామి నాయుడుగార్లు, మున్నగువారనేకులు సభనలంకరించిరి. వి. గోపాలకృష్ణయ్యగారు యం. ఏ., ఎల్. ఎల్. బి. బాధ్యుర గారైన నాధాభివ్రామ వహించిరి. చాలమంది మధుసూదన రావుగారి విషయములో ప్రభుత్వమువారు పడిన పొరవాటును గూర్చి ముచ్చటించిరి. అసలు ఈ ఆర్డరుకు కారణము ప్రతికా పాతములు తెలిసికొనుట యవసరమని నేనీదిగువ బొందుపరచెదను.

ఇదివరకు మాడు సంవత్సరముల క్రిందట మధుసూదన రావుగారు మునిసిపల్ కౌన్సిలరుగ నెన్నుకొనబడిరి. 1913 నవంబరు నెలలో రావుజవాబు తాడంకి వెంకటనర్సయ్య పంతులుగారి వైరుమక కాలము పూర్తియైనపిదప మా ఆఫీస్ నెంటు కలెక్టరుగారు యక్కడ అఫీసియో వైరుమను ఆయెను. ఆదివారమున జరిగిన మునిసిపల్ మీటింగులో నెవరినైన వైరుమక డెలిగేటుగ నెన్నుకొమ్మని కౌన్సిలరుతో అఫీస్ నెంటు కలెక్టరుగారు గూర్చి నెట్టి దొరగారనిరి. అదివర కనేక పార్టీలుగనున్న కౌన్సిలులో ముప్పాతిక కన్న నెన్నుకొనమంది వలన మధుసూదనరావుగారు వైరుమన్ డెలిగేటుగ నెన్నుకొనబడిరి. వీరు విశేషవిద్యావంతు లగుటచేతను, ప్రజల కష్ట నిష్కర్మములను బాగుగ గుర్తెరిగిన వారగుటచేతను, విగాలహృదయు లగుటచేతను వెంకట నర్సయ్యగారి కాలములో నీళ్ళు లేక బాధపడిన మా దేశవాద పౌరులు వచ్చి నీటి సప్లయ విషయములో వీరి సహాయమును కోరగా వీరు జీ. ఓ లను చూచిరి. అనికలో వెంకటనర్సయ్యగారు మీటరు పెట్టుకొన్న నీటిగొట్టమిచ్చుచుండిరి. కాని జీ. ఓ. లలో నెచ్చటను మీటరు పెట్టకలయునని యేలేదు. అందువలన వెంకటనర్సయ్యగారితో వీరేకేధవింపక, జబులకష్టములను తీర్చుటకై తగిన ప్రయత్నము చేయ నిశ్చయించుకొని కానిటరీ ఇంజనీయుర గారికి తమ యభిమతమును గూర్చి వ్రాసి కొంతమందికి వైపులు మీటరు లేకుండ శాంక్ష నిచ్చిరి. నీటి వైపులు వచ్చుననెడి యాశతో వావులను పూర్వకొని వెంకటనర్సయ్యగారు రియ్యక పోవుటచే అనేక యవస్థలు పనుచున్నట్టియు ఇదివరకు పదిసంవత్సరములనుంచి పావు నీటిపన్నును చెల్లించుచున్నట్టియు పౌరులకు జీ. ఓ. లలో నెవటను మీటరులేదన్న సంగతి తెలిసినప్పుడుగలిగినసంతోషమునకు మేరలేకపోయెను. మధుసూదన రావుగారి భగినిభంగి పూజణేసిరి. నీటివర భాస్తులు కుప్పలుగవచ్చి పడసాగెను. దాశాపు తొమ్మిదివందలయ్యెను. వీనిలో నేరి మధుసూదనరావు గారు 105 వ మూత్రము శాంక్ష చేసిరి. నూటవిదులలోను వారు తిరిగి క్రొత్త వైరుమనుగారికి చాట్టి యచ్చేవేళకు ఇరువదికన్న నెక్కుడుగ పనిచేయుబడలేదు. అప్పుడు వైపు రియ్యలదని కానిటరీ ఇంజనీయుర డెల్లిగ్రామిచ్చెను. ఆసమ

యములో మధుసూదనరావుగారే ఉన్నట్లయిన ఆపియుండేది వారే. మానుమంతరావుగారు క్రొత్తగా వైరుమనుగా వచ్చుటయు, ఒక వేళ పని యాపిట్లయిన నెన్ను జనులు దూషింతురని భయపడి తమ కండ్లయెదుటనే పనులు జరుగుచుండగ చూచి మిన్నకుండి ఈగడదెడ ఇట్లుండగనే తాము చెన్నపురికి వేంచేసి అచ్చటనుంచి పని యావునల చేయుదని మానుమంతరావుగారు డెల్లిగ్రామిచ్చుటయు, ఈ డెల్లిగ్రామిచ్చు సరికి మధుసూదనరావుగారు చాట్టి యిచ్చిన పిదప దాదాపు 40 వరకు వైపులు పెట్టబడుటయు సంభవించెను. జరిగినకథ ఇది.

ఇదివరలో మీటరుతో వెంకట నర్సయ్యగారు వైపులు ఇచ్చిరి. మధుసూదనరావుగారు జీ. ఓ. లు చూచి మీటరు లేకుండనే వైపు లిచ్చిరి. నచ్చిన 900 దరఖాస్తులలో 105 శాంక్ష నిచ్చిరి. అందులో వీరి కాలమున 18 మూత్రము పని జరిగెను. నిశ్చితి ఇట్లుండ ప్రభుత్వమువారు మధుసూదనరావుగారి నా విధముగ క్షేపించుట యంత సమంజసముగ నున్నదో చదువరులే నిర్ణయించెదరుగాక.

సమాజముగ నెన్నుకొనినందువలయునను కోరికగల మధుసూదనరావుగారు ప్రభుత్వమువారిని తమపణకొరులకాణములయ్యెను. తమదణ కొరులచే ప్రభుత్వమువారు తప్పచేసినాడని నమ్మిరని మే మాహించెదము. ప్రభుత్వము వారై నను విచారణలేకయే ఇట్లుచేసి, ప్రజలయొక్క విశేషగౌరవమునకు పాత్రులగు మధుసూదనరావు గారి నవమానించుట కడు విచారకరము. తిరిగి ప్రభుత్వమువారి కిషయమై యాలోచించెదరని నమ్ముచున్నాము. సభకు వేంచేసిన హోరబోల రామమచంద్రరావుగారు కూడ తమకక్షికొలది పాటుపడి ఈయన్యాయమును తొలగించెదరని నమ్ముచున్నాము.

అభినందన పద్యములు.

మధుసూదన రావుగారికి గౌరవ నూచకముగ సభలో జరుపబడిన పద్యముల నిందుతో తమప్రతికయందు ప్రచురించుటకై పంపబడినవి.

సీ. ఏమేటి నీరచ్చె నేమీటరులేక దేశవాదపురమున బ్రజల కెల్ల, ఏమినుండడడడ నెల్లకట్టుంబుల నీటికై పడు బహు పాటులెల్ల, ఏమహామూలై త్తే వేళలయందు స్ఫురణచేయనివారు లేరులేరు, ఏకరుణాకరుం డేకక్షతకహించె కోరి నవారికినీరునిదగ, నీటిమేటిమీటరుండె ఆమధుసూదనుడట్టి వాడుగలడె యవనియందు, సప్తపాదముల నర్వహించు బుల, నావ్యమొందజేసె నాపదదెచె.

సీ. మీటరులేకుండ వాటరువైపులు నెలవియ్యదని చెప్పవారే, తామింటవైపులు తనివిదీరగావొంది యితరులకిచ్చుట కెయివారే, వైపులిచ్చుటయెల్ల పాములకును వాలు పోయెనుమిందు పోవవారి, ద్రెయినేడనంగతి తేలమి వైపుల నిచ్చుట లేగదందునెంచవారే, వారిమాటలెల్ల వాదించి వారిచికోరికలులెల్ల వారినిచ్చిమానననహితము సోభింయమదిగోరే, నూరినతుడగు మధుసూదనుడు.

సీ. మధుసూదనునిసాటి మధువంతుడందమా మేఘాదకంబుల మెదలనీడు, మధుసూదనునిసాటి మణివుడందమా గంగను కరసునై గట్టివైచె, మధుసూదనునిసాటి మాధవుడందమా నీళ్ళవైబరళించె గార్లుసాచి, మధుసూదనునిసాటి మట్టిబహ్మయందమా కలకోదకంబుల గడలనీడు. నీ అట్టివేలుల కన్నను దిట్టముగురు సలిధారాప్రహాబంబు నర్వజనుల, కోరికలుదీర నిచ్చె నేకోవియందు, నూరినతుడగు నామధుసూదనుడు.

సోంబేరి సిగ్గోలు.

తూర్పు ఆఫ్రికాయందలి వారిసిత్తి.

II

ఆఫ్రికా దేశీయుని విజయము.

తోటలువేయు తెల్లవారు, నిగ్రోలకు గనకెట్టువారు అలంగజేయు ప్రోత్సాహమును ఖండించుటకు కాగణమేమనగా “నేటివులను తోటలు స్వయముగా చేయనిచ్చిన యెవల వారు తగురకము సరకు బహులంపెట్టి ఆఫ్రికను సరకులు పేరు చెరతురు” అని విడివాదము చేయుచున్నారు. కాబట్టి రిసర్వులు తగ్గించవలయునను! ఈవాదమునకు సరియైన ప్రత్యుత్తరమేమనీ, ఆఫ్రికనులకు తమ సరకులు మంచి స్థితిలో నొప్పి తీసేయుటకు తగినవిద్య నేర్వవలయును. ఇదియే గవర్నెంటు వారికి ప్రథమ ధర్మము. పశ్చిమ ఆఫ్రికా యందలి కోకో ఉత్పత్తిని బట్టిచూడగా నీగ్రోలును ఉపయోగకరమైన సలహా అంగీకరించి బాగుపడు కక్షిగలవాడనుట నిర్వివాదా

శము. ముప్పదివింశతీంద్రుల గోల్లకొట్టు దేశమునందు కోకో ఉత్పత్తి యొక్క కానము. ఇది మూలమున కోకో ఉత్పత్తి చేయు దేశములందలై గోల్లకొట్టు అగ్రాణ్యముగా నున్నది. అందును ప్రశస్తమగు విషయమేమన ఈ కోకో ఉత్పత్తి యెల్లను నేటివల చేతిలోనే ఉన్నది. ఇందుకలగ్రాత్రవిషయముల నేర్చుకొనుటయందు నేటివలకుగల యాత్మకృషియు నిరూపించబడినది. కోకో వర్తకమున జగద్విఖ్యాతిగాంచిన క్యాబ్రిల్ కంపెనీవారు “1908 యందు గోల్లకొట్టుయందు కోకో నూటికి 5 శ్రేణుము, 15 మధ్యము, 80 సామాన్యముగ నుండినది. 1912 యందు, 85 శ్రేణుము, 50 మధ్యము, 15 సామాన్యముగ నుండినది.” అని తెలియజేసిన యభిప్రాయము ఉదహరించెను. ఈవిషయము, స్మిల్లకు మంచిసరకు లుత్పత్తి చేయు సామగ్గ్యము చాలదని వాదించు తూర్పుఆఫ్రికా తైల వర్తకుల పిడివాదమును పటాపంచలుగా జేయుచున్నది.

దాస్యమార్గానుగరణము.

రిసర్వులు తగ్గించవలయునను వాదముతో సరిసమానముగా వచ్చు మరెయొక కోర్కె నిర్బంధ సేవ చేయుచు వలయుననుట. సర్వజనోపయోగముగ కార్యములందు నిర్బంధ సేవ నంగీకరించుట యుక్తము కావచ్చును. అనగా క్రమముగా జేయించిన యెడల—గ్రామములకు సమీపమునను, మహానూలు కాలమున గాకుండను, ఎండ వాసలు విశేషము లేనపుడును మాత్రముండ వలయును. అట్లుగాక, ప్రతివారి లాభముకొనకను నిర్బంధ సేవ జేయించుట దాస్యమునకు మరియొక పేరుని కోర్కె ప్రభువుగారును, సర్ ఎడ్వర్డుగారును నుడివిరిగినా! నిర్బంధ సేవ యెచటగోల్లను దానివలన దాస్యమువలని క్రొత్తములన్నియును తప్పియింపగోరి మానవు. ఈప్రాశ్నకావారి సలహా లనేకములు దాస్య మార్గానుగరణముగా నున్నవి.

అల్బర్టుసన్ గారు “గవర్నమెంటు వారికిని క్రింద, సంవత్సరమున నెనిమిది మాసములు నిర్బంధ సేవ జేయుచు భూస్వాములకు గావలసినవారికి కావలసినంతయందె హులీలను గవర్నమెంటువాకే స్వరా చేయవలయును. నేటిపుతాను ఏపని చేయవలసినది నా నే కోరుకొనుటమారు గవర్నమెంటు ఉద్యోగిగట్టలే వాడు చేయవలసినపని నిర్ణయించి ఆపనిచేయునట్లు నిర్బంధించ వలయును. ఈవిధముగా చేసిన హులీల గిరాకీ లిగును” అనిరి.

రిసర్వుల విషయమున బా యున్ గారి యభిప్రాయమిదివరకే చూచియున్నాము. సద సత్తుగా పని జేయుట వారి క సమ్యక్తము. నిర్బంధ సేవను గూర్చి వారు దృఢాభిప్రాయలే. “గవర్నమెంటు ఉద్యోగులు నేటివులతో వారినిర్బంధ సేవ చేయవలయునని గవర్నమెంటు వారికిరికయని చెప్పవలయును. కష్టపడి నూలిచేసిన యెడల లాభముండుననియు వారికి విశద పరచవలయును. కష్టపడుటచేగదా మనకి యధికార్థములు చేతికి వచ్చినవి” అనిచెప్పెను.

దాస్య మార్గానుగరణము.

అహ్మదుల్లా, నేటివులు తైలవారి సేవచేయుటకు రిసర్వులు విడిచి బయటరాకుండెడల యెడల బా యున్ దొరగారు వారిని దానిసలహా క్రిందించుటకు జంపవారు గారు. “నేను జిల్లా ఆధిపతిగా నుండినయెడల గవర్నమెంటు వారి యుక్త రుపు నలంఘించి నందుకు వారికి ఇరువదియైదు కొరడా ప్రేమలు నేయుతును. నాయభిప్రాయ మేమనగా నేటివుల నేడికోలో అని వారికంటే నాకే చాగుగదెలియును” అని పేరనిరి. నేటివులకు కొరడాప్రేమలే పరమ సుఖములు!

మైసూరు ముల ఇంజనీరుగ నుండు కూపర్ దొర కేవలము ఇంజనీరు మాత్రమేకాదుగూడదు. అతడు రాజనీతిజ్ఞుడును అయియున్నాడు. నిర్బంధ సేవముక్క మహా సర్వలము లంపాతనికి సంపూర్ణముగ దృఢ విశ్వాసమున్నది గాని, స్వాధీనమెంటు మహాసభవారు లేనిచోని ప్రశ్నలువేసి చిత్తునెట్టుచును. అందుచే నిర్బంధ సేవ విషయమున నాకుకాగ్రాధియొక్క ఆభిప్రాయముం దిలకింపుడు. “నేటివులు నిర్బంధముగా పనిచేయునట్లు చేయవలసినదే. చెప్పి యెప్పించుటకును, నిర్బంధముచేయుటకును వ్యత్యాసము నాకుగానబడదు. అంతగా సేవ నందు నిర్బంధ సేవకు ఆక్షేపణలు గలిగినయెడల, నిర్బంధ సేవ యనుటకును పరిశోధించి నిర్బంధవిధ్య యని చెప్పవలసింది.”—మంచివిద్య!!!

కమిషిపాకముచే, స్వాధీనుకై నిర్బంధ సేవ యొక్క ప్రయోజనకృషియననమ్మవారికి ప్రతిబంధముగా బ్రిటిషు హులీలముక్క యుదారవద్దకులున్నవి. అందుచేతనే లేబర్ కమిషన్ వారు నిర్బంధ సేవ ప్రశంసయే చెప్పిచోర నిచ్చినవారు గారు. యెనివేరన ప్రతికయందు నుడివాక్యమున వారు “ఈ కమిషన్ వారు తృప్తికరముగ కూలి స్వతంత్రముగా చేయుటయేగాని నిర్బంధ సేవగాదు” అనిప్రాసరి.

అంగీకృత్య-వట్టుటోపిలు.

దుర్భరములగు గుడిసెవన్నులు, తలపన్నులు విధించుట యొక్క సామంజస్యముగూర్చి యభిప్రాయభేదము మెండుగ నున్నందున, నిర్బంధ సేవ గూర్చుటకై యాపద్ధతి యవలంబింప బడునని భయమునవచ్చును. అ నేకలుమాత్రము యూరోపియను దుస్తులు ధరించునట్లు స్మిల్లకు నిర్బంధించవలయునని పట్టు బట్టియున్నారు. పది పంజెండుమంది లేబర్ కమిషనువారిని స్మిల్లకు తైలవారియొద్దనుండి దుస్తులకొని ధరించునట్లు నిర్బంధించు శాసనములు కావలయునని పీడించిరి. ఒకటి రెండు ఉదాహరణములు మాత్రము. వాచ్ మన్ అనువాడు పదమూడేండ్లుగా హులీలగిరాకీచే బాధపడుచుండెనట. ఇతడు, రిసర్వులు తగ్గించుట, నిర్బంధ సేవ, పరదేశములనుండి మితకాలమునకై హులీలను గప్పించుట, నిర్బంధ వస్త్రధారణము, అన్నియు కావలయునని రోదనచేయుచున్నాడు.

“నేటివులను అంగీలు మొదలగు యూరపుదుస్తులు ధరించుటకు నిర్బంధించు శాసనములు అనుశాసించవలయును. ఇట్లు చేసిన హులీలపనిచేయుటకు వారి కుత్సాహము జనించును. నాయనభవమున, నేటివులు దుస్తులు తొడిగినయెడల నతడు అభిమానపడుదుగను, పరిశ్రమాభిలాష గలవాడుగను అగుచున్నాడని చెప్పగలను. అదిగాక వస్త్రహీనులుగా నిగుచుండుటచే వారికి సాంసేరికమును పెంచుచున్నది.” అని వాదించిరి.

నిర్బాగుడగు స్మిల్ల అయ్యో పాపము వాని కంటికి తైల వాడు విరుద్ధతాయములైగ గప్పట్టకమానదు. తూర్పు ఆఫ్రికాయందు తైలవారికి, స్మిల్లకు యూరోపియనుల దుస్తుల ధరించవలసిన మహాపరాధము. పట్టుమాక్రికాయందు తైలవారు ముందు దుస్తులు దిగుమతిచేసి వెనుక వానిని ధరించిన స్మిల్లకు దేశమునుండి తరచుగొట్టుదురు!!

బ్రిటిషు జనాభిప్రాయము.

బ్రిటిషు మహాజనులు, ఈప్రాశ్నకాయందు దేశభివృద్ధికైయును, బ్రిటిషు సంప్రదాయములను పోషించుటకైయును భగిరథ ప్రయత్నములుచేయు నుద్యోగులకు చేయూత యిచ్చుటకై బ్రిటిషుమహాజనులు గజాభిప్రాయమును ప్రిష్ఠవలయును ప్రప్రథమును, రిసర్వులవిషయము త్వలోనే కాలనీల ఆఫీసు లోనికి వచ్చును. అపుడు హాకోర్టువారివలన రిసర్వులు తగ్గించుట లేదని వాదానము గొనవలయును. జనసమ్మతము హెచ్చినచోట అతిశయముగా భూమి నేటివుల కిప్పింపవలయును. నేటివుల జనసంఖ్య పెంచుచుండుటచే రిసర్వుల దగ్గించుట పొరబాటు.

ఆఫ్రికాయందుగల, జనుల స్వేచ్ఛావృత్తి మూల విచ్ఛేదముగ విషయము నిర్బంధ సేవ. లియోఫ్ట్ల ప్రభువు దీనికి ప్రయత్నించి కోట్లకొలది జనుల ప్రాణములు గొనెను గాని ఆఫ్రికా తలవీర పరమదాదిద్య సముద్రముం దెచ్చెను. జెర్మనీ, పరాను, పోర్చుగలు ఇప్పటికిరి ఆపద్ధతి నవలంబించుచున్నవి. అదృష్టవశమున జర్మనీ రాజనీతిజ్ఞులు ఈపద్ధతి యొక్క యుపాయమును ఎరుంగుచున్నారు. పరాను కొంత మట్టుకు నిలుపుకొని యున్నది. పోర్చుగలును, తననాశమునకు ఈ దుష్పథమున బోవుచున్నది. బ్రిటిషువారు మాత్రము ఇప్పటికి ప్రాశస్త్యము వహించియున్నారు. అయినను శక్తిమంతములగు భూతములు సమ్మె చేయుచున్నవి. సర్. గ్రెగారుమాత్రము నిర్బంధ సేవ నంగీకరింపకు. హాకోర్టు గారును అట్టి యభిప్రాయమే విశదపరచినయెడల చాగుగనుండును.

ప్రపంచమునకు గావలసిన సరకులు సమకూర్చుట యందు ఆఫ్రికకు తన సామగ్గ్యముం బ్రకటించియున్నవాడు. స్మిల్లకు పక్షత్రయ చేతనే మనవంటయిండ్లు భోజనముల బల్లలు సుఖదాయకములై యున్నవి. నాగరక పాలకము యొక్క ప్రధానక్షణ మేమనగా కోకో, కాఫీ, మొదలగు వస్తువు లుత్పత్తిచేసి తైలవారితో పోటిగా వర్తకము జేయుటకుదగిన వీలు నలుగురితోపాటు అతని కిచ్చుటయే. న్యాయముగ వీలుగలుగ జేసినయెడల, స్మిల్లకు నాగరకు లగున రచట నిస్సంశయము.

మండలసభలు—దేశ భాషలు.

దేశీయులకొక విన్నపము.

II

దేశభాషలలో ప్రభాభిప్రాయమును తెలియజేసినయెడల నది దొరదనమువారి కంటగొరవాన్నముగ జూపట్టదని వాదించుచున్నారు. ఎంతమాత్రము నిది యదార్థముకా నేడు. అంత

యకాక దేశభాషలందు వ్యక్తీకరింపబడు నభిప్రాయమునే ప్రభుత్వమువారు విశేషముగ గమనింతురు. ఈతాబ్దము నారంభమునుండియు దేశమున జరుగుచున్న రాజకీయవిషయములను శ్రద్ధతో నాలోకించుచుండు వారందరును దీని నిజము నెరుగగలరు. దేశభాషలలో జరుగు నాందోళనమున జనుల యొక్క అంగ నిజముగనవ్యక్తమగు ప్రజలయొక్క యాందోళనముని యక్షము. ప్రపంచజ్ఞానముకల యెవరోతనమువారైన నెల్లప్పుడును గన్నులను చెవులను బాగుగ దెరుచుకొనియే యుండురు. బ్రిటిషుదొరతనమువారు సంపూర్ణముగ మేలుకొని యున్నారనునది యందరికిని స్పష్టముగదెలిసిన విషయమే. దేశభాషలవిషయమున దమకుండు దురభిప్రాయములను మననాయకు లెంతకీక్రముగ మానుకొనిన దేశమునకంత శ్రేయస్కరముగ నుండును.

అభిప్రాయ వ్యక్తీకరణసామగ్గ్యము దేశభాషల కెంతవరకు గలదో యాసందర్భమున విచారింపవలసి యున్నది సాంసేరికములను శాస్త్రీయముల నగు భాషలు దేశభాషల మూలమున వ్యక్తీకరింప వలవికాదని కొందరుచున్నారు. దేశభాషాపత్రికలు లోకముందుకలవనుసంగతిని పీరికించుక జ్ఞప్తియందుకొనినచో నిట్టి యభిప్రాయము వీరికి గలుగనేరదు చిత్తు స్వభావము గలిగినట్టియు క్లిష్టములనగు సంతకాతీయ వ్యవహారములు మొదలుకొని సాంఘికసందర్భము నందలి యనుదిన వివరములవరకును గల విషయములన్నియు నొకటైన దప్పకుండు, అనసరమైనంత స్పష్టముగను సంపూర్ణముగను ఈ పత్రికలవలన ప్రతిదినమును దెలియుచునే యున్నవి. మరియొక సంగతినికాక కలదు. దేశభాషల జరుపువారిని బట్టి చూచినచో అంగ సాండిత్యము కలవార మనుకొనువారిలో గొందరి కంటే వీరికే లోకమందలి ప్రస్తుత వార్త లెక్కువ బాగుగ దెలియునుటగా సాహసమేమియు లేదు. మనో నిశ్చయముండుచు జ్ఞానాన్వితాహము నందును దేశభాషా పాఠకు లితరు లెవ్వరికిని దీసిపోరు. సంఖ్యాధికులును బలుకుబడి గలవారు నగు వీరియందు ప్రబాధ పరత్వము నుదయింపజేయు కార్యమున నీ దేశభాషా పత్రికల కితరులెవ్వరును దోడ్పడకుండుటెంతయు విచారకరము. ఈ పత్రికలొనర్చు కార్యము లన్నతములు. మొన్నటి కోయంబుత్తూరు కాకోఫరెన్సులో గ్రవిడ భాషయందే యుపన్యాసము లీయవలసినదని శ్రోతలందరును పట్టుబట్టిరి. ఇట్లు చేయుటవలన కాలభోగని నిస్సంజేహముగ దెలియుచున్నది. దేశభాషా పత్రికలతో దాముకలసి పని చేయుట యెంత యవసరమో మన నాయకుల కింకను దెలియకుండుట మిక్కిలి శోచనీయము. కాని యీ యిరువదియవ శతాబ్దముందు గల్గుచున్న బ్రహ్మాండమైన మార్పును మీరు కన్నులదెరచి గమనింపవలసిన యవసరము త్వలోనే కలుగును. ఒకచేత వలయునన్ని పదములు దేశభాషలందు లేకుండినప్పటికిని ఇంకొకచేతను అంగభాష యేరితి నభివృద్ధి నందుచున్నచిన్ దో యట్లే యవసరములగు నవ్యభాషా పదములను గ్రహించి దేశభాషలు కూడ నుల భముగ నే వృద్ధి లోనికి రావచ్చును. మన నాయకు లీ మార్గమున నేడైన ప్రయత్నము జరపియుండిరా? తామంగ్లభాషయందు వినియోగించున కాలమునం దభాంశము దేశభాషలకు వినియోగించినచో, దేశభాషాపత్రిక లిదివరకే యుపక్రమించిన భాషా సంస్కారమును మన నాయకులు జనుప్రదము కావలెకునట నిశ్చయము. భావవ్యక్తీకరణమునకే భాష లేప్పడినవి; అట్టి సామగ్గ్యము వారికి గలుగ జేయవచ్చును.

కాకోఫరెన్సు నందలి యుపన్యాసము లాంగ్లభాషయందే జరుగవలెననియు, వారి యక్షమును మాత్రము శ్రోతలకు దేశభాషలో దెలియ జెప్పవలెననియు గొందరు నూచించిరి. అట్లయినచో నీ యుపన్యాసములను ద్రవిడభాషయందే జరపి, తద్దగ్గమును దొరతనమువారికి నాంగ్లభాషయందే నివేదింప గూడదు? ఇట్లు సేయుట యెక్కువ సులభమును గ్రమమునైయున్నది. అట్లుకాక కార్యక్రమ మాంగ్లదేశభాషల రెంటినుండును జాగవలయునేని సభ జరగు కాలము ద్విగుణమై శ్రోతలకు నలసటయును వినుకును గలిగించును. ఉపన్యాసములు ఆసలాంగ్లభాషయందుండే వలసిన యవసరమేమి? ఇంచుమించుగ శ్రోతలకందరికిని మార్పుభాష తెలియక యుండును. కాని వీరిలో ననేకులకు నింగ్లిషు తెలియక పోవచ్చును. దొరతనమువారికిరకును అంగ్లభాషాపత్రికలకును మాత్రమే యింగ్లిషు అనసర మగునెడల ఉపన్యాసములను భాషాంతరీకరించి యెదారు నకల్లన వారివారికి బంపినబాలును. ఒకేమండలముందు వేర్వేరు దేశభాష లుండునెడల నుద్దేశింప వలసిన తీర్మానములను గురించి యీ యాభాషలలో బ్రసంగించునటుల నుపన్యాసకుల నియోగించిన

జాలను. ఇట్లనేకపర్యాయములు దేశీయ మహాసభయందు జరిగియున్నది. మరొకటి; దేశభావలందు సామాన్య సము లిచ్చుటకు సేవకొను నవకాశమును నాయకుల కె చట గలదు! కిరీలో ననేకలకు నట్టియుపన్యాసములు చేతనే కావు. ఇందువలన, దొరతనము వారి కెట్టి సంబంధము లే నట్టియు బ్రజలనుమాత్ర ముద్దేశించి యొకసంగబడునట్టియు సాం ఘికోద్యమములను గురించిన యుపన్యాసము లొంగ్ల భాషా మాలముననే జరగుచుండుటలో నాశ్చర్యమేమియులేదు. మన నాయకులకు దేశభావల విషయముననుండు నియమము జన భావజ్యముతో గలసి పనిచేసి వారి నందరిని గూడదీయ నిచ్చుచుండుటకు, ప్రజల నెదుర్కొని ప్రసంగించుట యన గనే భయమందుట, ముగ్గుగునవన్నియును వీరికి దేశభాషా జ్ఞానము లేక పోవుట వలననే చాలవరకు సంభవించుచున్నవి. దేశభాషాకరములగు బహిరంగోద్యమములన్నియు బ్రజలవలనను బ్రజలకొరకును నిర్వహింప బడవలెననియు, తాము మాత్రము మాగ్ధవృత్తులుగ నుండవలెననియు మననాయకులు గుర్తెరుగ వలయును.

సరస్వతి.

చతుర్థ ప్రకరణము.

రామగోపాలుని యింట వివాహమహోత్సవము జరిగి మూడునెల లయ్యెను. కొత్తగా గోడలైన సరస్వతియందు రాజేశ్వరికి గొత్తప్రేమ యుదయించెను. ఆమె సంతుల్యము నందు శ్రద్ధ యతిశయించెను. సంబంధములు బలపడిన కొలదిని ప్రేమాను బంధములు బలపడుచుండుట లోకసామాన్య ధర్మము కదా! సరస్వతికి డెండ్రోకలావల నెలదినములు చదువునరగా జరుగలేదు. రాజేశ్వరి కీనెలదినములును నిందునెదుర పట్టినది. సరస్వతిప్రాణమును సుఖముగానే యున్నది. ఇప్పుడు మరల జదువు ప్రారంభ మయ్యెను. చదువోనే సరస్వతికి మరల రాజేశ్వరి సాంగింపులు మనస్సున బడవలెను నారంభ మయ్యెను.

రాజమహేంద్ర పురమున కొకనాటి యదయమున నొకయోగిని వచ్చెను. ఆమెవయస్సు ముప్పది సంవత్సరములు. కులము భూసురకులము. ఆమెయొక శ్రీమంతులయింటియాడు పడుచు. కారణాంతరమున నామె బ్రహ్మచారిణియై యోగిని యయ్యెను. ఆమె సంసారమును వదలినను ప్రాపంచిక సంసా మును వదలలేదు. ఆమె కొకకుటుంబము లేదు. ఆమె దేశైక కుటుంబిని. ఆమె యొకశివాలయమున బ్రవేశించెను. స్వచ్ఛ సువర్ణమువంటి యామె శరీరాచ్ఛాయయు విశాలములై శాంత రసమున వెదల్గు వదన నయన పద్మములును జూచిన నామె యొక మహాత్మురాలని తప్పక తోచుచు జూపజకామెపయి భక్తితాత్పర్యము బుడయించుచుండెను. విషయ నయ సమంచిత ములగు నామె ఘృతవాక్యములు సర్వజనాక్షయముగా నుండెను. పౌరులెల్ల నొకరివెనుక నొక రామెను బూడ వచ్చుచు నామె పరిచయమును గోరుచుండిరి. పరిచయమైన కొలదిని సంభాషణము జరిగిన కొలదిని నామె గొప్ప విద్యాం శురాలనియు ధర్మోపన్యాసములు చేయ సంహాము వెదలిన దనియు దెలియవచ్చెను. కంఠ మూల ఫల జలాది సాత్వి కా హారముల నే గాని భుజియింప నొల్లదని తెలిసికొని యనేకు లుచితవర్గాము లిచ్చి యామెకు శ్మశుర్పించి ధన్యలగుచుండిరి. సంసారధర్మములు పూర్వార్థ చార పరాయణులు నను భేదములేక యెల్లవారును నావేష భావలకును వైరువ్యమునకును వెలుగుకనుచు నామెకు బ్రహ్మభ్రమ పట్టుచుండిరి. ఆనాడు సాయంకాలము పురమం దిరమున సభయని ప్రకటింపబడెను. శ్రీపురుషులనేకు లాస భకుబోయి యామెచేసిన గీతాశాస్త్ర విషయక ప్రసంగమును విని యానందించిరి. సభయన్న జెవికోసికొనెడు రామగోపా లుడును దల కంటగించుకొను రాజేశ్వరియు గూడ నానాటి సభకుబోలేరు. శైలివారిలో నామె విద్యావైశద్యమును గాని నిరుపమాన వక్తృత్వమునుగాని మెచ్చుకొనినవారు లేరు. నాటి రాత్రి యెచ్చట జూచినను యోగిని ముచ్చటలే, ఎక్కడ నిన్నును యోగిని ప్రసంగములే. ఎవరు చెప్పినను నామె ప్రశం సలే. గీతాశాస్త్రమునుగూర్చి యంతపండిత పామరంజకంబుగా మనస్సనించువారు మిగుల నదియని యెల్లవారును నేకగ్రీవ ముగా నంగీకరించిరి. ఆపురమెల్ల నామె పొగడ్డలతో మారు ప్రాసాసాగెను. అతిశ్రీఘ్రముగ నీవార్త చుట్టుపట్టులగ్రామము లకు వ్యాపించెను. అనేకు లామెను మరియొక ధర్మోపన్యాస ము చేయవలసినదని నేడుకొనిరి. వారి కోరికప్రకారము మరునా డొక ధర్మప్రసంగము పురమందిరముననే జుగెను నాడు మం

దిరమెల్ల నిర్ణీతకాలమునకు మున్నే శ్రీపురుషులతో గ్రీక్కిరిసి పోయెను. మందిరము చాలనందున నాటి ప్రసంగము బహిరంగప్రసంగమున జేయబడెను. సభ్యులయంతరంగంబు లానందరస తరంగితంబు లయ్యెను. మూడవనాడు శ్రీలకు బ్రత్యేకసభ యొకటి జరుగుటకు నిశ్చయింప బడియెను.

పంచమ ప్రకరణము.

మూడవనాడు జరిగినసభయే సభ. అట్టిసభయెన్నడును నాపురమున జరిగియుండలేదు. ఆదినమున సభాస్థానము నలంకరించిన వారును, సభాధిపత్యము వహించినవారును నుపన్యాస ములు చేయు వారును గూడ శ్రీలే. సభాకార్యముల నిర్వహించు వారును శ్రీలే. ఇట్టి సభ యీ పురమునకే గాక యీదేశమునకే కొత్తగా నుండెను. ప్రవీణ పరిపాలితమైన శ్రీమండల రాష్ట్రమున నొకానొక కాలమున నడచిన రాజ్యాంగ సభయును, గాగ్గి మైత్రేయ, సులభాది బ్రహ్మవాదివల కాలమున జరిగిన ధర్మోపన్యాస సభలును గాక మధ్యకాలమున నిట్టి మహాసభలు ప్రవర్తించి యుండలేదు. యజ్ఞయాగాదులు చూచుటకైన సాంసారిక శ్రీలేన్నడు సట్టి యుత్సాహమును వహించి యుండ లేదు. దివ్యతీర్థములు నేవెంపబోవుటకైన సంత నిస్సంకము ముగా శ్రీలు బయలువెడలలేదు. వివాహ మహోత్సవముల కైన విందుపేరంటములకైన సభలు పశులవల్ల సట్టి స్వేచ్ఛ బడయలేదు. అదియొక గొప్పసాత్వికాత్మనమువలె నుండె ను. చాలికలు యువకులు వృద్ధమాశలు నెల్లరును వచ్చి యుండిరి. పేదలును సామాన్యశ్రీలును మందగమనమున నరుగుదెంచిరి. కొందలు భాగ్యవంతులు గుత్తుబండ్లమీద వచ్చిరి. ఘోషా శ్రీలు సయితము చనుదెంచిరి. వీరు వారన నేల? ఆనగరమునందలి శ్రీలంది అను నరుగుదెంచిరి. ఆనాడచ్చట సమావేశమైన ప్రతికాంతా ముఖజ్ఞమును నవీనకళాకాంతులతో బ్రకాశించుచుండెను. ప్రతిమణిమణి హృదయారవిందమును నవనవానందరస తరంగితంబై యలరారుచుండెను. ఆ సభాధనన మంతయు సభినక వైశద్యముతో నిండి కన్నులపండువై చెలంగుచుండెను. నాటి సభాసదనమునంబు మా పాతకమహాశయములకు బూర్వపరిశు లగు రాజేశ్వరిసరస్వతులు గూడగలరని నేరుగ నుడువ నక్కర లేదు గదా! సభకు వచ్చిన వారిలో జదువు వచ్చినవారు విశేష సంఖ్య లేకున్నను నుపన్యాసకుల ప్రసంగములయందలి సారాసారములను సదసద్విషయములను గ్రహింపగల వివేక వతులును ననుభవజ్ఞులును బెక్కుమంది లేకపోలేదు. ఎల్లవారి కిని సుబోధకముగను హృదయంగమముగను నుపన్యసింపగల శక్తి చానుర్యములు మన యుపన్యాసకురాలి కమరియుండ నట్టిలోపము మాపట్టుటకు ముదలే యుక కాశ మొదకడుగదా! సనాతన ధర్మపాలనమును గురించి యానాటిసభలో నుపన్యసింప బడెను. నిర్మలమై నిర్దర్శమై సుభురమై గంభీరమైన నామె వ్యాసగణి శ్రోతల నానంద హారవశ్య స్పృశల గావించెను. ఆమె యుపన్యాసము విని యుల్లాసము నొందని వారును నామె సభినందింపనివారును లేరు. సనాతన ధర్మమున్న నెవరి కభిమాన ముదయింపదు? ఎవరి కాహృదము జనింపదు? అందును మన ధర్మవర్ధనివంటి ప్రాసంగికులు చేసిన యుపన్యాసములోని వాక్యములు విన్న నెవరియొడలు పులకరింప కుండును? ఎవరిచిత్తము పశ్చాత్తప్తము గాకుండును? చదువరులారా! ఆమె యుపన్యాస సారాంశము మీరీ సమయమున సుశ్రీక్షమును గలిగింపగలదని నమ్ముచున్నాను.

డాక్టరు భండార్యులు.

ఆయన దినచర్య.

మహారాష్ట్ర భాషలో 'మనోరంజన్' అను సచ్చిత్రమాస పత్రిక బాంబాయిగరమునుండి ప్రకటింపబడి నెలకొలిది మహారాష్ట్రీయులచే జనువబడి సన్మానింపబడుచున్నది. ఈ పత్రికలోని విషయములను ఆంధ్రీకరించుటకు నుత్తరువు గోరుచు పత్రికాధిపతికి వ్రాయగా వారంగనకు సమ్మతించి అనుజ్ఞ నిచ్చిరి. మనంబు బుతుపాగోంధమున 'వసంతి'ను నంకమును ప్రకటించియున్నాము. దానినుండి డా॥ భండార్యకృ గారికిని 'మనోరంజని' పత్రికాధిపతిగారికిని జరగిన సంభాషణమును కథారూపమున వ్రాయుచున్నాను:—

దినచర్య.

“నేను తెల్లవారి ఆఱుగఱుగ్గుర గంటలకు నిద్ర లేచెదను. శాంతముఖ మార్దవము ఫలాహారము వ్రూరాలు చేసిన పిమ్మట 7 మొదలు 11 గంటలవరకు సుమారు 4 గంటల కాలము ప్రంధవిమర్శన చేయుదకు వయస్సు మీరుటచే కొం

కాలమునుండి నేత్రద్వప్తి తగ్గినది. అందువలన స్వంతముగా చదువుటకు వీలులేదు. కానట్టి ఒక రేడుగు' నేర్పాటు చేసి కొంటిని. 12 గంటలకు భోజనము చేయుచు ను. స్నాన మైన తరువాత పరమేశ్వరుని గూర్చి మనన చేయుచు ను భగవత్పూజన తప్పినయెడల మనోస్వాస్థ్యముండదు. ఏమో కొంతకలిగినట్లు తోచును. చతుస్సుమీరిన దానివలన నెకోవకో తీసికొని నప్పటినుండి మధ్యాహ్న భోజనానంతర మొక గంట పండుకొన వలసినచ్చినది. రెండున్నర మొదలు ఆఱుగంటల వరకు పుస్తకములు చదువుటచే, లేక వ్రాయుటచే జరుగును. సాయంకాలము బయట కొంచెము తిరిగినప్పు వాకు కలదు. సాయంకాలము బయటపోవునపు డెవరైనను తోడు వచ్చినయెడల వాతో సామాజిక, ధార్మికవిషయములు చర్చించుచుండును. కాని, నేనొకడనే పోవుట నాకు చాల ఆనందము. ఎందుకనగా నే నాలోచనచేయుటకు శేషదోరకును అటువంటి సుయమును నేను వ్యర్థముగా పోగొట్టుటలేదు అట్టి వేళలందు ముఖ్యముగా ఆధ్యాత్మిక విషయముల గురించి నేను చింతన చేయుచుండును. బయటపోయి యింటికి వచ్చు నప్పటికి ఎరిమిదిలేక ఎరిమిదిన్నరగంటల గును. తొమ్మిది గంటల సుమారు నేను రాత్రిభోజనము చేయుదును. 11½ గంటలవరకు మరల పుస్తకపఠనము చేయుచుండును. 12 గంటలకు నిద్రపోవుచును. నేను పూర్వము 6 గంటల మాత్రము నిద్రపోవుచుంటిని. కాలేజీలో నుండునపుడు ప్రవీణము 13 14 గంటల కాలము మానసికశ్రమలో ఉండును. డెక్కన్ యెడ్యుకేషన్ సాసయిటి, డెక్కన్ వర్నాక్యులర్, ట్రాక్ నేషన్ సాసయిటి, మహారాష్ట్ర క్షిపేల్ ఎడ్యుకేషన్ సాసయిటి, నూతనరాజీవిద్యాలయము, వివోనహోము, ప్రాథమిక సమాజము వరేరా సమాజములలో పనులుండుటవలన నాకు ప్రతిదినము విరామముండదు.

ఆహారము.

నా ఆహారవిషయములో నేను మహాత్ములుగా చెప్పన జేయుచులేదు. తెల్లవారి ఫలాహారముపుడు కాఫీ కొట్టె తీసి కొనుచున్నాను. సాయంకాలము తేనీర్లు బిస్కెట్లు పుచ్చు కొందును. ఒకటి రెండు కూరలు, చపాట్, అన్నము ఇవియే నాకు భోజన పదార్థములు. కొంతకాలమునుండి మాంసాహారము విడిచివెట్టి యున్నాను.

బాటవిషయము.

నన్ను చూచి పిల్లలు భయపడుచుండురు. నేను వారితో కకనమైన మాటలు మాటలాడుటలేదు. వై ఖిలిచేతనే వారలు చెరుపలు చేయుటలేదు. వారలకు మంచినహవాసముకల్పించుటకు ప్రయత్నించుచుండును.

నీతిశీక్షణ.

గణితము, భూగోళము, రసాయనశాస్త్రము యేవిధముగ పిల్లలకు నేర్పుచున్నారో ఆలానే నీతిశీక్షణయు ఆవశ్యకము. నీతిశీక్షణను నేర్పు శిక్షకులు నైతిక వృత్తిలో ఉండవలెను. వారి శీలము బాగుగ నుండవలెను. బాలుకు మృగధర్మములుగా నుండవలెను. ఇంగ్లీషుభాషయందు; చేంబర్స్ మూరల్ హైనుబుక్ పూడెంట్లు ఇంగ్లీషుప్రభుమెంటు అను నవి నాకు జ్ఞప్తికచ్చు చున్నవి. ఇటువంటి యుత్తమ పుస్తకములు బాలురు చదువుట మిక్కిలి ఉపయోగకరము.

వ్రాత సామగ్రి పెట్టె.

యన్. సుందరమ్ అంతు కంపెనీవారు మా రాగ్యస్థానమునకు అట్టలతో చేయబడి ముద్దులు మూటగట్టుచున్న వ్రాత సామగ్రి పెట్టె నొకదానిని విమర్శనకై పంపిరి. ప్రభుమున మావ గనే చక్కగ నైండుచేయబడినవై వ్రాత సామగ్రివోకుల హస్తముల నలంకరించు మూత అట్టల ప్రంధముల కన్నట్టుమండెను. కాని మూతతీయగనే ముద్రాక్షరాలంకరములు కాగితములకు మారు, పేనా, పేనాకట్టి, సిరాయిడ్, బాబుగారిములు, కనరులు, బాబుచీట్లు, తపాలాచీట్లు అద్దుకాగితములు నెడలగు వ్రాతసామగ్రి యంతయు తల్లెదునెత్త స్థానములయందు దురున్నబడి బహుగుండవముగనున్నది. ప్రయాణికులకు ఇట్టి పెట్టెలయొన యొగము ఇంత లేనదాదు. ఈ పెట్టె కొత్తమాదిరిగను మనోహరముగను చేయబడియున్నది వెలయును అతిశయముగ నుండు లేను. చతుర్భుజమునకు దగిన భూమూసముండినదా బుద్ధిమంతులకు బ్రోత్సాహము. ఇట్టి వస్తువులుచేయుప్రతిభ మన దేశమువారికుండియు, కావలసిన, అట్టలు, కాలికో, బందులు అన్ని పరదేశీయులనుండి కొనవలసియుండుట మనదృష్టినిగా నున్నది. స్వదేశీయులే ఆనస్తువులను చేసికొనుచుండిన నెంత యాదాయకముగ నుండియుండును. సుందరమ్ కంపెనీవారు ఇట్టి యుపయోగకరములగు వస్తువు లింకను ననేకములు చేయుచున్నారు. మంచి వస్తువులయందు ప్రతిగలవారు వీరికి సహాయము చేయుచురుగాక. వీరి అద్రు 14 బిల్డింగ్స్ యుక్తాదు అగ్రామవలయును.

ఆంధ్రపత్రిక.

ఆంధ్రనామ సం॥ ఆషాఢ బ 3

శుక్రవారము.

హిందూ వివాహ సంస్కరణము.

వివాహము మానవులకు పవిత్రమైన ప్రేమ బంధము. నియతమైన సాంసారికధర్మము. ధర్మ ప్రదమైన కామోపభోగము. సుఖకరమైన ధర్మానుష్ఠానము. ప్రకృతిసిద్ధమైన యోగనిర్ణయము. సుఖమైన మోక్షమార్గము. వివాహవృక్షమునకు ప్రేమ బీజము. త్యాగము ప్రాణము. వైవాహిక విధానములు దేశకాలపాత్ర స్థితులనుబట్టి మారుట ప్రకృతిధర్మము. ప్రాచీనకాలమునందు భరతఖండమునందు బ్రాహ్మము, వైవము, ఆర్షము, ప్రాజాపత్యము, ఆసురము, గాంధర్వము, రాక్షసము, వైశాచము నను వెనిసి విధములైన వివాహములు వాడుకయందుండెడివి. సాలంకృత కన్యాదానము బ్రాహ్మము. ఋత్విజునకు కన్యాదానము వైవము. గోవిధునకు గాంధర్వ కన్యాదానమును జేయుట యార్షము. కన్యానరుల నలంకరించి చేసిన పెండ్లి ప్రాజాపత్యము. కన్యా శుల్క గ్రహణమున జరిగిన వివాహము ఆసురము. స్వయంవర వివాహము గాంధర్వము. బలాత్కార కన్యాహరణ వివాహము రాక్షసము. పంచక కామోపభోగము వైశాచము. సంఘస్థితి నిబట్టి వివాహనిర్ణయములు మారుచుండును. కుటుంబము సంఘము తల్లులనాశమువలన నేర్పడినది, తండ్రుల మరణమువలన నేర్పడినది, వివాహనిర్ణయము లేకీతిని వృద్ధిచొందినది, ప్రస్తుతాంశ విమర్శనమున కనవసరములు. సంఘసేవనము బలపడి నాగరకత హెచ్చిన కొలది పశుభానముతో నారబ్ధమైన వివాహకార్యము వైవధర్మమునందు లీనమగుచున్నది; కామ ప్రకర్షణ మణిగి ప్రేమప్రకర్షణము బలవత్తరమగుచున్నది; కామాతురత యంతరించి ప్రేమ వికసన మేర్పడుచున్నది. ప్రేమవికసన మేర్పడినపుడు స్వయంవర వివాహము లేర్పడుట కవకాశము గలుగుచున్నది. స్వయంవర వ్యతిరేకిములైన పరిణయములు ప్రేమరహితములని నిర్ణయింపజనదు. పాశ్చాత్య సంస్కరమువలన ప్రాచ్యసంఘముల దనేకములైన మార్పు లేర్పడుచున్నవి. ఆమార్పులలో వివాహ సంస్కరణ మొకటిగా నెంచదగియున్నది. సంఘసంస్కరణసభలందు వివాహసంస్కరణమునకు సంబంధించిన తీర్మానము లామోదింపబడుచున్నవి. తెలంగాణ దొరసాని యను హైదరాబాద్ ప్రముఖులునుజేరి హైదరాబాద్ వివాహసంస్కరణ సమాజములను దేశమునందంతటను స్థాపించిరి. వివాహసంస్కర్తల ముఖ్య ద్వేషములు బాల్యవివాహ ప్రతిషేధము, యువతి పరిణయావలంబనము. ఈ సంస్కరణమునకు పాశ్చాత్య పరిణయ పద్ధతులు ప్రమాణముగ గ్రహింపబడుచున్నవి. ఆపరిణయ పద్ధతులను హిందూదేశమునందు వ్యాపింపజేయుటకు వేరొక వైవాహిక సంస్కరణ మవసరతమమని యెంచదగియున్నది. ఆసంస్కరణవిషయమై సంస్కర్తలును పాలకులును తగిన శ్రద్ధను దీసికొని యుండకుండ శోచనీయము. హిందువులకు వివాహము సామదర్శమేకాక మతదర్శముగనున్నది. పాశ్చాత్య దేశములందు వివాహము సంఘధర్మముగనున్నది. పరిణయ మనవికూలమైనపుడు వివాహ సూత్రమును విడచియుటకు భార్యాధర్మలకు సమాన

మైన హక్కుగలదు పాశ్చాత్యదేశములందు దేశపత్ని పరిణయమే శాస్త్రసమ్మతము. బహుపత్ని పరిణయము శాస్త్రీయము, దండనాన్యము. హిందూదేశమునందు బహుపత్ని పరిణయము శాస్త్రసమ్మతము. దండనాన్యముగాదు. పురుషుడు సజీవ తనభార్యలుండగా ననేకస్త్రీలను బేడ్చియాడవచ్చును. దండనాన్యముగాదు. స్త్రీల కట్టి స్వతంత్రములేదు. పెండ్లియాడిన శిక్షాన్యలగుచున్నారు. వివాహసమయమునందు స్త్రీపురుషు లిరువురును ధర్మార్థకామములందు నొకరిని విడిచి మరొకర ప్రవర్తించమని శకధమును జేయుచున్నారు. ఆశకధమును నిరాకరించుటకు పురుషులకు హక్కుగలదు. స్త్రీలకు హక్కులేదు. స్త్రీలు గణనతలగుగాక; సంతానవతులగుగాక; మానవతులగుగాక; నిరపరాధులగుగాక; పురుషుల వితర్కితముగ సతులను బరిత్యజించి వేరొక పెండ్లిని జేసికొనవచ్చును. పురుషులు గుణహీనులగుదురు గాక; వ్యాధిగ్రస్తులగుదురు గాక; దోషులగుదురు గాక; స్త్రీలు పతులను బరిత్యజించుటకు వీలులేదు.

పురుషులు పరిణయ మజ్ఞానావస్థయందు జరిగినదను నెవమున తిరిగి పెండ్లిని జేసికొనుచున్నారు. జ్ఞానావస్థయందు పెండ్లియాడిన బాలికలకు వివాహ విమోచనోపాయములేదు. పరిణయ మజ్ఞానావస్థయందు జరిగినపుడు తిరిగి పెండ్లియాడుటకు పురుషునకుండు స్వాతంత్ర్యము స్త్రీలకు లేకుండటకేవల మన్యాయము. పాశ్చాత్య సంఘమునందు స్త్రీ పురుషులకు వివాహ విమోచనమున సమానాధికారము గలదు. ఆ సంఘములందు పురుషులు విచ్చలవిడిగా సంచరించుటకు వీలులేదు. హిందూ సాంఘిక ధర్మములన్నియును బలీవ్రతా ధర్మములతో నిండియున్నవిగాని సతీవ్రత ధర్మము లపరూపముగ నున్నవి. పాశ్చాత్యపద్ధతుల ననుసరించి వివాహసంస్కరణముల నెఱపించినపుడు పాశ్చాత్యదేశములందుగల వివాహనిర్ణయములును నీదేశమునందుండుట యవసరము. బహుభార్యా పరిణయమునకు కాముకవృత్తి గారణముగ నెంచదగియున్నది. వయోవృద్ధులును, విద్యావంతులును, సంస్కర్తలును నగుచుచోజనులు సముతము కామాతురులై బహుభార్యలోలు రగుచున్నారు. దయారాం గిడుచులుగారి యానంద వివాహ మెవరికి సంతృప్తిని గలిగించును? వయోవృద్ధులస్థితి యిటులుండగా, యువకులమాటను జచ్చింపవలయునా? వివాహ బంధము స్త్రీల కెంతటి బంధకమో పురుషులకును సంతటి బంధకముగ నుండవలయును. పురుషులకు స్వచ్ఛందవివాహమును స్త్రీల కామరణంతబంధకమును న్యాయసమ్మతముగాదు. ఇట్టి యవసరమైన వివాహ సంస్కరణమును గురించి సంస్కరణసభలు స్త్రీ సమాజములు చర్చించుట యవసరము. పురుషుడు పునర్వవాహమును జేసికొనుటకు బూర్వము న్యాయసభల ద్వారా వివాహ విమోచనమును బొందవలయును. లేనియెడల పునర్వవాహమున కనర్హుడని నిర్ణయించవలసియున్నది. స్వస్థుభాళిలాష గలవారలకనేక భార్యలను పెండ్లియాడవలయునను నభిలాషగలుగుట సహజము. కాని ఆ యాచారమువలన వివాహధర్మమునకును, సంసారమునకును, సంఘమునకును హాని గలుగుచున్నది. హానికరమైన యీ యాచారము నంతరింపజేయుటకు వివాహ విమోచన శాసనమును నిర్ణయించుట యవసరము. పురుషులు వివాహ విమోచనమును బొందక ముగ్ధబాలికలను దుఃఖ సముద్రమున ముంచి ఇచ్చవచ్చినట్లులు పెండ్లియాడుట యన్యాయము, హానికరము పాలకులును సంస్కర్తలును నిదురాచారమును రూపుమాపుటకై ప్రయత్నించి సంఘ పాలిశుద్ధిని వృద్ధి చేయుటకు బాధ్యులు

చిటిమ నామాజ్యమునందలి వడ్లపంట.

హిందూదేశపు పంటలో మూడవవంతు వరిపంటయై యున్నది. బంగాళము, అస్సాము, బర్మా, చెన్నపురిరాష్ట్రము, మధ్యరాష్ట్రములు ముఖ్యమైన వరిపంట ప్రదేశములు. 1911-12 సంవత్సరములో 2,60,99,600 టన్నుల అనగా 3,65,39,440 పుట్ల వరిపంట పండినది. ఆపంటలో రవూరమి 30 కోట్ల రూప్యముల విలువగల బియ్యము పాశ్చాత్యదేశముల కెగుమతి చేయబడినది. ఎగుమతి చేయబడిన బియ్యములో మూడువంతులు బియ్యము బర్మానుండి ఎగుమతి అయినది. ఎగుమతి సరకునకు రంగూనుబియ్యము ప్రమాణమైన మచ్చబియ్యముగ గమనింపబడుచున్నది. బర్మాయందు కాలమానము సమానముగ నుండుటవలనను పంట లభికముగ పండుటవలనను నెగుమతి చేయుటకు వీలుండును. హిందూదేశమునుండి సామాన్యముగ జనవరినుండి ఏప్రిలువరకును బియ్యము ఎగుమతి చేయబడుచుండును. కారణము రయితులు శిస్తును చెల్లించుటకై పంట ధాన్యమును విక్రయించవలసి యుండును. ఆ కారణమున బియ్యపుధర ఆ మాసములందు తగ్గుచున్నది. ఆగస్టు సెప్టెంబరులలో నమ్మబడు జావా బియ్యమునకు మంచిధర గలదు. రయితులు పడ్డను నిలువజేయుటకు సామర్థ్యమును గలిగి సెప్టెంబరు నెలలో నమ్మిన లాభముగలుగుట నిశ్చయము

సింహళమునందును వరిపంట పండించబడుచున్నది కాని అది కేవలము సింహళవాసులకై ననుచాలదు. ఆ దేశపు పంటభూములు కాఫీ తేయాకు రబ్బరుపైరులను పండించుటకై వాడబడుచున్నవి సింహళమునందు 7,00,000 యకరములభూమి వరిపంటకై వినియోగపడుచున్నది.

మలయా రాష్ట్రములందు 1,22,000 యకరములభూమి వరిపంటకై వినియోగపడుచున్నది ఆ భూమియందు 26,45,134 పుట్లబియ్యము తప్పింపుమగుచున్నది. ఆ ప్రదేశములందు పండి ధాన్య మచ్చటిజనులకు చాలదుగాన బియ్యము రంగూనునుండి దిగుమతి చేయబడుచున్నది.

ఫిజీదీవులు ఈజిప్టు, సౌదాను, తూర్పు ఆఫ్రికా, పశ్చిమాఫ్రికా. మొదలగు ప్రదేశములందును బియ్యపుపంట పండింపబడుచున్నది. మొత్తమున యూరపుదేశములకు బియ్యపు రవానా హిందూదేశమునుండి చేయబడుచున్నదని చెప్పవచ్చును.

వైసా అక్బారను ఉరుదూపత్రిక యీక్రింది విషయమును ప్రకటించుచున్నది. ఆబతాబాదు అను గ్రామమున నొకడు తన సోదరుని భార్య మకి యొకనితో సరసములాడుచుండగా జూచి ఆ దుర్మగ్గుని దునిమి తన వదిన ముక్కు గోసివైచెనట. ఈతనిని పోలీసువారు హజారా మేజిస్ట్రేటుగారి యెదుట విచారణకుబెట్టగా వారు హత్యకు కాలణాయును ముక్కుకోసినందున కొక్క దమ్మిడియను జరిమాన విధించిరట లేకున్న 15నిమిషముల శిక్ష చెప్పిరట ఇది నిజమే యగునా? అయిన యెవల విచారణముగాదా?

నిదేశీయ తంత్రీవార్తలు.

అల్పస్థుల కలవరము.

లండను జులై 9:—అల్పస్థుల వ్యవహారము తిరిగి కలవరమును బుట్టించుచున్నది. జులై 12వ తారీఖున ఐరండు స్వరాజ్యశాసనము అమలులోనికి వచ్చును. స్వరాజ్యశాసనమును నిరాకరించుటకు అల్పస్థులవారు సంసిద్ధులగుచున్నారు. డెల్ ఘాట్టులో అశ్వభటులను ఏర్పరచుచున్నారు. ఈభటులను గుండ్లకుపాకుల నిచ్చుచున్నారు.

తోటలను పట్టుకొనుట.

ఒకస్థీమరు 240 సీమెంటు పీపాలను దిగుమతిచేసినది. ఈపీపాలనిండ తోటలుండెను. కష్టం ఆసీసర్లు తోటలను పట్టుకొన్నారు.

పాట్ల బలము.

ప్రస్తుతము 182000 మంది బిల్లండు నేషనలిస్టువారింటిరును, 85000 మంది అల్పస్థుల వారింటిరునుగలరని బిరల్ గారు కామన్సుస్థలో చెప్పిరి.

ముఖ్యమంత్రిని జూచుట.

స్టాంఫూర్డును ప్రభువుగారును, సర్. సి. యాన్. యన్. మేక్రికీగారును నేడు ముఖ్యమంత్రి ఆస్క్విత్తు గారిని ఆఫీసులో దర్శించి మాట్లాడిరి.

అల్పస్థుల యూనియన్లను మీటింగు.

శత్రు యూనియన్లను తాత్కాలిక ప్రభుత్వమువారి మీటింగును చేయుదురు. సామాన్యులగ వీరచేయు మీటింగులవలె గాక, ఈ మీటింగు హెచ్చు అధికారములను కలిగియుండును.

యూనియన్లను ప్రకటన.

తాత్కాలిక ప్రభుత్వమువారి క్రింది అధికారములు కలిగి యుండునని యూనియన్లను ప్రకటన వలన శత్రువు మన్నుది:—ఇంగ్లండు దొంగతనమునకు యికముందు అల్పస్థులపై అధికారము ఉండదు. వారి అధికారము లేకపోయినను అల్పస్థులను శాంతికరముగ నుంచుట, దేశమును చక్కని పాలించుట ప్రజల ఆస్తికి భంగము కలుగకుండ నుంచుట, అనవరము. అల్పస్థులలో స్థాపితమైన తాత్కాలిక ప్రభుత్వము యీ భర్త్యులను నెరవేర్చును. అల్పస్థుల డ్రీటింగు సామ్రాజ్యము నందు ఒకభాగము గనుక, తాత్కాలిక ప్రభుత్వమువారి చర్యలన్నియు ఇంగ్లండు రాజుగారియందు పరిపూర్ణ మగు భక్తితో జరుపబడును. ఇంగ్లండు పార్లమెంటు వారి అధికారమును అల్పస్థులవారు అంగీకరింపరు.

క్రేగుగారి భయము.

ప్రతికా ప్రతిఘటన క్రేగుగారిట్లు చెప్పిరి:—అల్పస్థులపై ఎంత గండగోళముగ నుండవలయునో అంత గండగోళముగ ఉన్నది. అల్పస్థుల వాలంటీర్లు లక్షకు మించియున్నారు. వీరేపనికైనను సిద్ధముగ నున్నారు. వాలంటీర్లు లూర్యమెంత ధైర్యముగ నుండిరో ఇప్పుడును అంత ధైర్యము కలిగియున్నారు.

కాగ్నసుగారు.

కాగ్నసుగారు శత్రు డెల్ ఘాట్టునగమునకు వచ్చెదరు. వీరిని 400 మంది ఆయుధపాణులగు వాలంటీర్లు ఎదుర్కొని గౌరవముగ కొనికత్తురు.

తుపాకులదిగుమతి.

లండను జులై 9:—లండను డర్రలో 1200 పానుల విలువగల ఆయుధములు దిగుమతి చేయగా పట్టుకొన్నారని యిదివరకే తెలుపబడినది. దిగుమతి చేయబడినవి 20 చేతుపాకులును, కొంత మందుగుండు సామానములు తెలియవచ్చినది. ఈ ఆయుధములు, మందుగుండు సామానము, పోలీసు వారిచేతులలో పడకుండ చేయవలయునని వాలంటీర్లు ఒక చోటకు కూడ దీని ఆనేకప్రయత్నములు చేసినారు. కాని గండరగోళము జరుగునని పోలీసు సిబ్బంది ఎక్కువగా పంపబడెను. కాబట్టి వాలంటీర్ల ప్రయత్నములు సాగలేదు.

లండను పత్రికలలోని వార్తలు.

డెల్ ఘాట్టు పట్టణమునందు ఆయుధముల నమ్మువారు పదిమంది, బొగ్గు గనులలో పనిచేయువారి వేషములను వేసి కొని 250000 తుపాకీ తోటలను, 40 ఫిరంగులను దిగుమతి చేసిన మాట సర్వాబధముని డెల్ ఘాట్టు నుండి డ్రెలీటెలిగ్రాఫు పత్రిక, తంత్రీవార్త వచ్చినది. లండనులోని పత్రికలు మరికొన్ని కూడ యీ విషయము సర్వాబధముని వ్రాసినవి.

బిల్లండుస్వరాజ్య శాసనసవరణము

లండను జులై 10:—బిల్లండు స్వరాజ్య సవరణ బిల్లును విచారించుటకు ఏర్పడిన కమిటీవారు విచారణను పూర్తి చేసినారు. సవరణబిల్లు యీనెల 15వ తారీఖున ప్రభువుల పథలో మూడవమాటు చదువబడును. మూడవమాటు చదివినతరువాత తిరిగి కామన్సుస్థవానికి పంపబడును. కామన్సుస్థవారు ఆలోచించవలసిన ఆర్థికవిషయములు చాలా కలవు. కాబట్టి యీబిల్లునుగూర్చి ఆగస్టు 5వ తారీఖులలోపు గా వారు ఆలోచించుటలో! ఆలోచింపకో! చెప్పవలెను వీలులేదు.

మెక్సికో స్థితి

మెక్సికో పట్టణములో నున్న డ్రీటింగు రాయబారియగు సర్ లమోనెల్ కాల్డెసు గారితో ముచ్చటించుటకు వెగాక్రజునుండి రియరు అడ్మిరలు సర్ క్రిస్టఫరు క్రేవరుగారు వెళ్లినారు. మెక్సికో పట్టణమునందలి బ్రిటిషు రాయబారి కచ్చేరిని కాపలాకాయుటకు సేనకావలయునా? వద్దా? యను విషయమును ఆలోచించుటకు వెళ్లెరని అనుకొనుచున్నారు. నోవేలసు పట్టణములోని తిరుగుబాటు వారు జెనరలు ఆల్బెగారి ఆధిపత్యము క్రిందకు ఆదలగో పట్టణమును ముట్టడించినారు. మెక్సికో దేశమునందలి నెద్రపట్టణములలో ఇది రెండవది.

హూప్టాగారి రాజీనామా.

మెక్సికో పట్టణము జులై 9:—మెక్సికో దేశము యొక్క పరదేశ వ్యవహారములను జూచుచుండు మంత్రి కాంక్రెసువాకిక్ క్రింది విషయమును తెలిపెను:—క్రొత్త తాత్కాలికముగ ఏర్పరచుట జెనరలు హూప్టాగారి దొరతనము వారు, తిరుగుబాటు వారితో రాయభారములు జరుపుటకు సిద్ధముగ నున్నారు. హూప్టాగారు వెనీడెంటు పదవిని వదలుకొనుట వలన దేశములో శాంతి కలుగుపక్షమున, రాజీయిచ్చుటకు వారు సిద్ధముగ నున్నారు.

ఆస్ట్రీయామువరాజుహత్య

బర్లిను జులై 9:—ఈహత్యగూర్చి లోకలో అంజీగర్ అనుజర్మను పత్రిక కోసావేశముతో ఇట్లు వ్రాయుచున్నది. సెరాజెనో పట్టణములో జరిగిన హత్యలగుగూర్చి “ఏమిజవాబుచెప్పెదను. ఈవిషయము న్యాయముకలుగ జేయవలయునని” ఆస్ట్రీయా దొరతనమువారు పర్యయావారిని అడుగుపెట్టును, ఆస్ట్రీయాకు నాగరక ప్రపంచముతయు సాహాయ్యము చేయును. ముఖ్యముగ జర్మనీదేశము సాహాయ్యము చేయును.

ఆస్ట్రీయా సేనలు.

ఆస్ట్రీయా సేనలు సర్వీయా, ఆస్ట్రీయా సరిహద్దు ప్రదేశములలో కూడుచున్నవని సర్వీయా ముఖ్యపట్టణ మగు బెల్ గ్రేడునుండి ప్యారిసు వైపునపత్రికకు తంత్రీవార్త వచ్చినది.

హంతకులకు శిక్ష.

హత్యకు ప్రోత్సాహపరచిన వారిని శిక్షింపవలసిన దని ఆస్ట్రీయా దొరతనమువారు సర్వీయా దొరతనమును త్వరలో కోరెనున్నారు. సర్వీయా ప్రాంతములనున్న ఆంగ్లేయులకును సర్వీయనులకును గల సంబంధములకు ఆటంకకరములుగ నున్న శాసనములను తీసివేయవలసినదని కూడ ఆస్ట్రీయావారు సర్వీయావారిని కోరెనున్నారు. ఒక ఆస్ట్రీయాపత్రిక వ్రాయుచున్నది.

ఇండియను ఇమిగ్రేషనును ఆపుట

లండను జులై 9:—డేరా ఇస్మాయిల్ ఖాను పట్టణము నుండి ఒక జమీన్దారు లండను వైపున పత్రికకట్టు వ్రాసిరి:—హిందూదేశము నందలి హస్తతాప్రంతములలో జనసంఖ్య తక్కువగున్న ప్రదేశములనేకములు గలవు. సింధునదికి కాలువలు త్రవ్వ ప్రస్తుతము ఊరకయన్న సారేవంతములగు భూములను నేద్ర్యముచేయ వచ్చును. సరిహద్దు ప్రదేశముల జనులు, ఇప్పుడు పట్టణములపై బడి దోచుకొని జీవింపుచున్నారు. సింధునది కాలువలుత్రవ్వ, వారికి భూదానమిని ఏర్పరచుపక్షమున వీరు దోపిడిగొల్పి మానివేయుదురు. అందువలన సరిహద్దు రాష్ట్రములకు సహాయమునన్న పట్టణవాసులు నిర్భయముగ జీవింపుదురు. ఇదేవిధమున సర్ హోబాక్ ప్రస్తుతము గూడ వైపున పత్రికకువ్రాసి యున్నారు. వీరు చెప్పుపద్యముల నవలంబించు పక్షమున భారతీయకూలీలు ఇతరదేశములకు కూలిపని కొరకు పోవలసిన అనవసరముండదు.

ప్రత్తి వ్యాపారము.

లండను జులై 9:—ప్రపంచముయొక్క ప్రత్తిపంటను గూర్చి సర్ ఘాల్డెసు మాకరాగారు పత్రికా ప్రతినిధికి ఇట్లు

చెప్పిరి:—ప్రత్తిపంట ప్రపంచముతటను సరిగాలేదు. కఱవు, ప్లేగులవల ఇండియానుండియు, రాజీయ విప్లవములవలన చీనానుండియు, యుద్ధములవలన బాల్కన్యా రాష్ట్రముల నుండియు ఇంగ్లండుకు కావలసినంతవారి సమయికాలేదు. బ్రిటానీ యుద్ధము, మెక్సికోరాజ్యవిప్లవము, దక్షిణ అమెరికాలో కాలసితి సరిగలేకపోవుట, ప్రత్తిధగలు వెరిగిపోవుటవలన ప్రత్తి వ్యాపారము సరిగాలేదు. నాలుమరులు నానాటికి వృద్ధియగుచున్నవి. అందువలన నాలుకావలసిన దానికంటె అధికముగ తయారుగుచున్నది. ధరలు తగ్గిపోవుచున్నది. వర్తకులకు నష్టము సంభవింపుచున్నది. 1904 సం॥లో వలె గుడ్డలమిల్లులను స్వల్పకాలమే ఆడింపవలయు. దీనివలన కొన్ని అనర్థములు తిరును.

అఫ్ఘానియా స్థితి.

హేగు జూలయి 9:—ఎపిరసు దైనికులు కోర్కొపట్టణమును ముట్టడించినారు. దచ్చి ఆఫీసర్లు తేవుముగ నున్నారు. వీరు వేలవచ్చుకు వెళ్లుచున్నారు. అం హేగుపట్టణమునకు వార్త వచ్చినది.

కోర్కొపట్టణ యుద్ధము.

కోర్కొపట్టణలో మూడుగోడలు యుద్ధము జరిగినది. చిట్టచివరకు ఎపిరసు సైనికులు అఫ్ఘేయా వారిని ఓడించినారు. పట్టణము కలవరములేక నెస్యరిగ నున్నది. ప్రజలు ఎపిరసు సైనికులకు స్వాగతియిచ్చుచున్నారు.

టర్కీ—గ్రీసు దేశములు.

ఏథెన్సు జులై 9:—టర్కీదేశములో నివసింపుచున్న గ్రీసుదేశప్రజలను టర్కీ చాఫ్ వెట్టుచున్నదనియు, ఆవిషయములో టర్కీ-గ్రీసు దేశములకు ఉత్తరప్రత్యుత్తరములు జరుగుచున్నవని యిదివరకు తెలుపబడినది. ఈవిషయములో టర్కీ-పార్లమెంటువారు గ్రీసు దొరతనమువారికిన్నేహమును తెలుపుజాబును వ్రాసిరి. ఈజాబు గ్రీసువారికి సంకోచమును కలిగించినది. దీనివలన టర్కీ-గ్రీసుల స్నేహము పెంపొందగలదు.

ఉత్తర భూమియూత్ర.

లండను జులై 9:—స్టీఫాన్సు గారితో ఉత్తర భూమియూత్రు వైగ్నవాదిలో కొందరి అంతు తెటయుట లేదని ప్రచురింపబడినది. అంతుచిక్కినవారిలో 1907 సం॥లో సర్వీయాపై సాకిల్టను గారివద్ద పనిచేసిన జేకబాత్త్రుజువరు జేయు ముక్రగాను, నాకిల్టను గారివద్ద రెండు సంవత్సరములు పనిచేసిన డాక్టరు అల్ఫ్రెడు ఘాట్టును మేకేగారును, షేఫు ఆఫీసరుగ ఆండరుసను గారును గలరు.

“కమూగటూమారు”

వాంకోవరు జులై 8:—కమూగటూమారు స్టీమరులోని భారతీయులు తిరిగిస్వదేశమునకు వచ్చివేయుటకు స్టీమరు ఖర్చులనును, ఆహారమునకును ఖర్చులనును, శివసహాయము చేయవలసినదని ఇదివరకు కెనడా దొరతనమువారిని కోరినారు. ఈవిధముగానే ఇప్పుడు వాంకోవరు పట్టణవాసులను జేకుకొన్నారు.

కూలివారి సంఘము.

లండను జులై 9:—26కూలివారిసంఘముల ప్రతినిధులు కలసి లండనులో నెద్రసభచేసి, 26 సంఘములను ఒకటిగా కలిపివేయవలయునని తీర్మానించినారు. కూలివారిలో ఎక్కువమంది 26 సంఘములను కలపవచ్చునని ఆఫ్ఘిరాషువడు పక్షమున కలిపివేయబడును.

రూజువెల్లుగారు.

న్యూయార్కు జులై 9:—న్యూయార్కు పట్టణమునందున్న “ప్రోగ్రెస్సూఫాన్సీ” వారు న్యూయార్కు పరగణాగవర్నరు పదవిని అంగీకరింపమని రూజువెల్లుగారిని కోరినారు. వాండరుకు నిరాకరించినారు.

పి. అండు. ఓ. కంపెనీవారి క్రొత్తస్థిమరు

లండను జులై 9:—పి. అండు. ఓ. స్టీమరుకంపెనీ వారు బోహాండు, అండు ఉల్ఫు కంపెనీవారిచే 18 నేలటన్నులస్థిమరును క్రొత్తగా చేయించుచున్నారు.

దేశీయ తంత్రీవార్తలు

బక్కింగుహము స్త్రీ వెన్ను కేసు.

తిరువనంతపురము 9:—ఈ కేసులో చేసిన ఆపీలు యొక్క విచారణ నేడు తీర్మానం ఇచ్చింది. పబ్లిక్ ప్రొసెక్యూటరు సుబ్బయ్యగారు వాదించుచున్నారు. స్త్రీ వెన్ను చనిపోవుటకు ప్రార్థనలు పంపియుండెనో ఆ సీటియంజే నిరసించిన తరువాతకూడ యుండెనని వైద్యుల యభిప్రాయము స్త్రీ వెన్ను చనిపోయినప్పుడు క్కడ తుపాకి లేదా కానియిప్పుడు కనుపడుచుండినట్లు తరువాత వెల్లడినది. నరహత్య యనువాదమును స్వీకరించుటకై సుబ్బయ్యగారు గన్నియో సంగతులను తెలియజేసిరి. శవముమీద కనుపడిన గుర్తులవిషయమై వ్యాఖ్యానము జేయుటకు ప్రారంభించినప్పుడు కోర్టు నిలిపివేయబడినది. బహుశః విచారణ కేసులో ముగియ నచ్చును.

పార్వనాయకుని మరణము.

తిరువల్వేలి జూలయి 10:—పార్వనాయకుని నాయకులగు సామెతలమోగారు మృతిజెందిరి. పార్వనాయకుని మరణము స్వీకరించిన తరువాత వీరు వంశపారంపర్యముగ వచ్చుచున్న నాయకులలో 20 సంవత్సరముల పాండ్యరాజుగు చంద్రనవారి వంశీకులని చెప్పుదురు. వీరిని సాంఘికలందరు తమ నాయకులని భావించుచున్నారు. వీరు 1891వ సంవత్సరము సెప్టెంబరు 25 తేదీని జన్మించిరి. వీరికి ఎనమండ్రుగురు పిల్లలు. మొట్టమొదట హోటెలుకు అధిపతులును తుత్తుకుడిలోని సుప్రసిద్ధులగు పోరులును నగు జె. మోతాగారు వీరి పావ మరదులు.

రాజప్రతినిధి రంగూను పర్యటనము.

రంగూను జూలై 9:—తమ పర్యటన సందర్భములో వీరి యేర్పాటుల సంకరించిరి:—

మొదటిదినము—వీరి నెదుర్కొని సత్కరించిన తరువాత, బర్మా ఎథెలెటిక్ గ్రాండ్స్లో సన్మానపత్రము సమర్పించబడును. ఈ గ్రాండ్స్లో నచితరీతిని భవనమొకటి నిర్మించబడును. రాజప్రతినిధి పట్టణములోనికి జని శృంగారముగ నలంకరింపబడి వేరువేరు సంఘములవారిచే నిర్మించబడిన భవనములను లిలకించును. గవర్నరు మెంటు మందిరమున లెఫ్టినెంటు గవర్నరుగారు మధ్యాహ్న మొకవిందురాత్రియొక విందును చేయుదురు.

రెండవదినము:—దేశమునుదర్శించుటగాని, మత్స్యరూపు పిలవీ పూలమునకు జండాలు సమర్పించుటగాని యుదయము జరుగును. మధ్యాహ్నము నదియొడ్డన నిర్మించబడుచున్న కట్ట దములర దర్శించును. రాత్రి వీడివలన గవర్నరు మెంటు భవన మందు విందునర్పబడును.

మూడవదినము:—ఈ దినమున దేశమును దర్శించును. లేదా పూలమునకు జండాలు సమర్పించును. మధ్యాహ్నము కొయ్యము కలస, యంత్రశాలలను దర్శించును. సాయంత్రము చెరువులయొద్ద నలంకరించిన దీపావళిని చూచిన తరువాత వీరు కలకత్తాకు బయలు చేరుదురు. మునిసిపాలిటీవారు ఇంగ్లండు లో పురాధర్మపులకు విందునర్పింప యాచారము. వీరికిని విందు చేయుట కాలోచింప బడుచున్నది.

రైలుక్రింద పడి చనిపోవుట.

కలకత్తా జూలయి 9:—కడచిన ఆదివారము రాత్రి గవర్నరుగారి స్నేహము రయిలు బరక్కుగమునుండి గోలండ్లోకు వెళ్లినది. ఈ స్నేహమువల్ల రైలు రోడ్డును కనిపెట్టుటకు ముగ్గురురైలుకలకత్తా నియోగించబడిరి. సాఫము! వీరి మీదనుండి బండ్లపోయి చనిపోయినది తెలియుచున్నది. వీరి లో కొకరు పానగతులలో చనిపోయెను. తక్కిన యిద్దరు గోలండ్లోమొయిలు మీదనుండి పోయి సిమురగి, ఛాకధాస్త్రీ వనల మధ్య మృతిచెందిరి. వీరు రైలు రోడ్డుమీద నిద్రించుచుండగా రైలు పోవుట వలన పోయినది విచారించగా తెలిసినది.

నార యంత్రశాలలో సమ్మె.

కలకత్తా జూలయి 10:—కొందరు పనివాండ్రును పనిలోనుండి తీసివేసినందున ఛాక్కియందలి లారెన్సు నారయంత్రశాలలో నేతపనిచేయు 250 మంది సమ్మెకట్టిరి. పనినుండి తప్పించిన వారిని తీరిగి చెప్పుకొనుటకు వీరు కోరిరి. కాని మేనేజరుకు సమ్మతింపలేదు అందుచే వీరు సమ్మెకట్టిరి యంత్రశాలలో పోవటము సాగుటలేదు

చిట్టగాంగు రాజకీయ హత్య

కలకత్తా జూలయి 10:—ఆదివారమునా డిహత్య సందర్భములో పట్టుకొనబడిన నీలకాంత భట్టాచారియను విద్యాధిదేశ్కా అడ్డవనలు మేజిస్ట్రేటు వాడైలుగారి యెదుట వెట్టబడినది. విచారణయగువరకు నితనిని కోర్టులో యుంచిరి. చిట్టగాంగులో యింట్లు శోధింపబడినప్పుడు దొరకిన ఒక యంత్రములోని సంగతులను గుఱువుచేయుటకై నితడు చిట్టగాంగుకు తీసికొనిపోబడినాడు. ఇతనిపే రంధులో నుదహరింపబడియున్నది. దీని నాధారము చేసికొని పోలీసువారు వారంటుమీద నీతని పట్టుకొనిరి.

సర్ విలియము మేయరుగారి పర్యటనము.

సిమ్లా జూలయి 9:—వీరు సిమ్లాలో 17 వ తేదీని బయలుదేరుదురు. జూలయి 19 మొదలు 21 వ తేదీవరకును, కలకత్తా 23, 24 తేదీలను, పరూలియా 25 తేదీని రంచి 26 మొదలు 28 వరకును దర్శించి 30వ తేదీకి సిమ్లా చేరుదురు.

హార్డింజ్ ప్రభుత్వ రుగ్గుత.

సిమ్లా జూలయి 9:—హార్డింజ్ ప్రభుత్వ నిన్న లండన్ లో శత్రువు చేయబడినది. ఈ మెజిస్ట్రేట్ గతులకు సంబంధించి, రాజప్రతినిధికి నేడు తెలియజేసిన, సంగతులు చాల తృప్తికరముగ నున్నవి. ఈమెకు జబ్బు చేయుటవలన నిన్న రాత్రి వీరు చేయవలసిన విందు జరుగలేదు. సర్ హార్డ్ కోర్టు బట్టరు గారు దీనిని పిటెనుషాక్ లో జరిపిరి.

ఇండియా కవునిలు బిల్లు.

సిమ్లా జూలయి 9:—ఈ బిల్లును ప్రభుసభవారు నిరాకరించిరి. ఈవిషయమై ట్రైబ్యూను ప్రతిక యిట్లు వ్రాయుచున్నది:—ఈ మిథ్యాసౌకర్యములను నిరాకరించినందు వలన హిందూదేశములో నత్వప్రియు ససంతుప్రియు వృద్ధిగాదు కాని వీరినే దేశమున కెక్కువ సౌకర్యములుగ నాలోచించు టోరీ పక్షపు వారి యభిప్రాయమువలన నీయసంతుప్రి వృద్ధియగును.”

డెయిలీ టెలిగ్రాఫ్ పత్రిక.

ఈ బిల్లును భారతీయు లంగీకరించుచున్నది, దీని పద్ధతి యొక్కముగనే యున్నది. దీని నిరాకరణమును భారతీయు లపార్థముచేసికొందురు.

స్టేట్సుమన్.

దీనినూత్రము సరిగలేదు. దీనిని సంస్కరింప నలవికాదు గనుక నిరాకరించుట ముందు.

ఇంగ్లీషుమన్.

ఈ బిల్లుకు పట్టవలసిన గతియే పట్టినది.

డెయిలీ న్యూస్.

దీనివలన హిందూదేశములో నుదేశముకలుగునని మార్గ ప్రభువు తలచుట చాలవంతము గొల్పుచున్నది.

బంగాళీ.

ఈ బిల్లులో బంగాళీపత్రికకు మనస్కురించలేదు. కాని దీనిని ప్రస్తుతపుకవునిలు యేర్పాటుల వైని యభివృద్ధిగనే తలచుచున్నది. దీనిని నిరాకరించుట హానికరము.

పంజాబీ.

ఈ బిల్లు నెంతయో బాగుపరచుటకు కలుగజేను. కాని అట్టి ప్రయత్న మేమియు జరుగలేదు.

కెడిటు బ్యాంకు కేసు.

బొంబయి జూలయి 9:—జాఫరుజాసబు మిథికేసు తిరిగి ప్రారంభమయి, హాస్సేను సోదరులలో భాగస్వామియగు హాస్సేను ఆల్ఫీసాత్యము బుధవారము మధ్యాహ్నమునకుపూర్తి యయ్యెను. తెగించి వ్యాపారము చేయుటకై బ్యాంకుసాము నుండి జాసబు మాడు వర్తకసంఘములకు వెట్టబడి వెట్టెను. ఈవిషయమును ద్రష్ఠించగా జాసబు కోరికమీద రెండింటిలో హాస్సేను సోదరులకు భాగముండెననియు, వీరికి జమాఖర్చులు వ్రాసి వెట్టుటతప్ప తనకేమియు ప్రమేయము లేదనియు, జాసబు తెగించి వ్యాపారము చేయుచున్న సంగతి అడిటర్లకు తెలియకుండ చేయునదేశముతో గివి నెలకొల్ప బడినవనియు హాస్సేనలీ చెప్పెను. హాస్సేనలీ సోదరుడగు అహమదు మహమ్మదు భాయి తరువాత విచారంపబడి జాఫరుకును హాస్సేను సోదరులకుండిన సందంధము గురించియు, జాఫరు వ్యాపారము గురించియు వైసాక్షి చెప్పినట్లుగనే నితడుకూడ తెలియజేసెను.

బొంబయి జూలయి 10 — నిన్న జరిగిన విచారణలో ముగ్గురు విచారింపబడిరి వీరిలో కె ఆర్ కామాగారు ముఖ్యులు

లు గోధుమల బిల్లులు, వ్యాపారముచేయుటకు నేను జోసఫ్ గారిలో మొదట భాగస్వామిగ ప్రవేశించితిని దీనిలో రూ 26000 లు నష్టము వచ్చినది. దీనిని మే విద్దరము చేరి సగము వహించితిమి. హాస్సేను సోదరులు కెడిటు బ్యాంకుకు చెక్కు పంపి జోసబువంతుసాము నిచ్చిరి. నేనున, జోసబును ఒక యేర్పాటుచేసికొని వర్తక సంఘము నేర్పరిచితిమి నన్నాల్ యించు వారందరికి జాఫరు జవాబుదారియందునని తెలింపితిని. సంఘముయొక్క సంబంధమును వదులకొని నప్పుడరు. 21,6000 లు లాభము వచ్చినది. సంఘమునకుమించి వ్యవహరించుచున్నందున నేను శ్రద్ధవహించుట మా ని లి న ని వీర సాత్యమిచ్చిరి.

గిల్లనుగారి పర్యటనము

బొంబయి జూలయి 9:—ఇదివరలో తెలియజేసి నట్లుగా మాన నీయులగు గిల్లనుగారు నిన్న బొంబయి వర్తక సంఘమువారిలోను దేశీయ వర్తక సంఘములోను కలిసి ముచ్చటింపిరి. ఈ చర్యయంతయు బహిరంగముగ జరుగలేదు కాని తరువాత పత్రికలకు అధికారులు కొన్ని సంగతులు తెలియజేసిరి.

బొంబయి వర్తకసంఘము

ఈ వర్తక సంఘమున కధ్యక్షులగు మాననీయులగు మార్షలు రైలుగారి సంగతులు తెలియజేసిరి—బొంబయిరేవును వృద్ధిచేయుటవలన వర్తకమును వ్యాపింప చేయుటకును బొంబాయికివచ్చు రైలువేటాలను వృద్ధిచేయుట చాల యవసరము. ఈ వాటలమీద జరుగుచున్న పనులు కొనసాగుటకై మరికొంత ద్రవ్యము కావలసియున్నది సాములేని యెడల నీవనులు మానుకోవలసి వచ్చును మధురనుండి, అలిఘరుకు రైలువేయుటకు శాంక్షను చేయవలెను

తరువాత కంపెనీల ఆప్తును గురించిన వివరణాంశములు కొన్నిటిని యుదహరించిరి.

దీనికి గిల్లనుగారి ట్లు సమాధానమిచ్చిరి—

రైలువే నిర్మాణమున కింకను అదనముసాము వ్యయ వెట్టుట కందరు హర్షించుటలేదు. కాని అభివృద్ధిక వైద్యమును, సమృద్ధిమును కావలసి యుండుటయేగాక, సంగతిసందర్భములతో వ్యవహారమును ఫినాన్సుడిపాట్లవారికి నివేదించు కొనవలెను. రయిలువేబోర్డువారి రైనులమీద కావలసిన వానిని గురించి ప్రత్యేకము కొన్ని విచారణలు చేసిరి

దేశీయవర్తక సంఘము

వీరిసంగతులు తెలియ జేసిరి:— నోయలు పేటనుగారు చేసినపని కెంతయు నభినందించుచున్నాము పంజాబు దొర తనము సిమెంటు విషయమై యియ్యరాలచిన స్వామ్యములను ఇండియా ప్రభుత్వము వారంగీకరించ కూడదు. పంజాబులో ప్రతిపండించుట కేర్పడు అంతర్జాతీయ సంఘము విషయమై మా సమృద్ధిని తెలియజేయుచున్నాము మధురనుండి, అలిఘరుకు రైలువేయక పోవుట వలన వర్తకమునకు చాల నష్టము కలుగుచున్నది.

తరువాత కంపెనీల ఆప్తును గురించి కొన్ని సంగతులు నూచింప బడినవి. గిల్లనుగారి సంగతుల కనుకూలముగ జవాబిచ్చిరి.

అసీబినెంటు బొంబయికి వచ్చుట

బొంబయి జూలయి 10:—నేడు మెయిలుస్ట్రీ మరుమీద అసీబినెంటుమృ దిగుటతోడనే హ్యూయప్రార్థకమగు స్వాగత మర్పించబడినది. ఈమెను గెయిటీనాటక శాలకు తీసికొనిపోయి జనులు స్వాగతమొసగిరి. దిగ్విజ్ఞానసంఘములోని భారతీయులు అందమగు వెండికరండములతో నొక సన్మాన పత్రమునుంచి ఈమెకు సమర్పించిరి. బినెంటుమృ సభలో ముచ్చటించిన తరువాత పోస్ట్లు ఎక్స్ ప్రెసులో చెక్కు పురి బయలు చేరినది

ద్వారక స్త్రీమరు

బొంబయి జూలయి 9:—ద్వారక అనుష్ఠీమరు రెండవ స్త్రీమరు సహాయ ముక్తరలేకుండ నేటి మధ్యాహ్న మిక్కడకు వచ్చినది. శనివారము పగలు 10 గంటలకు మెయిన్ గుడి సమాపమున చుక్కాను కొయ్య విరిగిపోయెను అప్పుడు సముద్రము చాల యల్లకల్లాలుముగను నుండెను తీక్షణముగ గాలి వీచుచుండెను. పోరు బందరున కెదురుగ నుండినప్పుడు, లంగరు విడిచి వెట్టబడినది. గాలి భయమును గొల్పుచుండెను స్త్రీమరు వైభాగముమీద అప్పుడప్పుడు సీసపోసిగాన చుండెను మధ్యాహ్నముగు సరికి ‘కాసారా’ కనుపడినది. పగములు పట్టుకొనుటకై ‘కాసారా’ లాస్కాను లీదిరి, ఆదివారము సాయంకాలము ‘కాసారా’ ద్వారక నీళ్ళుకొని పోవుట కాంభించెను

కాకినాడ జులై 6:— కాకినాడ తాలూకా సుబ్బ అస
స్ట్రంటు యినస్పెక్టరు వానాగు వోప్లవ్ నాగభూషణమవంగులు
గారు, కడచిన నెల 29 వ తేదీన క్రింద శీర్షికలయిన తెలిసి
జేయుట కొంతయు విచారించుచున్నాను. మీరు కొంతకాలము
శ్రీ పితాపురం రాజాధారి కాలేజీలోను, కొంతకాలము
మండ్రె బ్రయినింగు కాలేజీలోను, ఉపాధ్యాయులుగాగంత
కాలయడల నెక్కువ ప్రేమాన్నియు గలవారై కనెక్టివి
బోధించుచుండెడివారు. కొలదికాలము క్రిందటనే వీరి
సాగ్యతా విశేషములను బట్టి స్కూల్ల సుబ్ అసిస్టెంట్
యినస్పెక్టరు పదవికి గానుచంద్రపురం తాలూకాకు నియమింప
బడిరి. వీరి కాలములో చాలమందికి బోధనాస్కల్లో అసాధ్య
గములిచ్చి యేవిధముయ కారంత లేకుండగా గావడిన వీరి
కాలములో ఉపాధ్యాయులను మిక్కిలి యాదరముతో
జూచుచు బోధనా పద్ధతి మెరుగున వానిని కడునెప్పు గా
బోధించుచుండెడివారు. వీరి కాలములో గానుచంద్రపురం
తాలూకాలోని స్కూల్లను చాల అభివృద్ధి పొందినది. ఇం
డగా మీరు కాకినాడ తాలూకాకు ప్రాన్సువురు చేరు
అయినను వీరికి గోదావరిజిల్లా స్కూల్ల అసిస్టెంటు యినస్పె
క్టరుగ బోవుటచే చాల సుఖోపించితిరు. మొట్టమొదట వీరి ఆరో
గ్యము నెడి క్రమేణ అచేటిలో కురుపు బడులుచేసి చివరకు
మృత్యువుపాలైరి

పద్మాకిమిడి వార్తలు.

(ఒక విశేషపు యొద్దనుండి)

కాలమాసము.

పద్మాకిమిడి జూలై 1:—జూన్ 22 తేదీనుండి వస్తూ మా రంధ్రము నూర్వోక్తి కడమియ్యకుండ కరుసగ మూడు దినములు ధారాపాతముగ గురిసినది. అందుచే వడ్డవిత్తులు తల్లి చెడిపోవునని జనలు భీతిల్లుచున్నారు. నాలుగు దినములనుండి నూర్వోక్తి వానునిదర్శన మగుచున్నది. కాని, ప్రతి సాయంత్రం మందును అంజన మంత మేఘురాసులచే నావృతమగుచున్నది.

శ్రీ రాజావారి వారికాపాతకాల.

ఈ వత్సరము కర్కాశక శ్రీ విద్యాభివర్ధన సంఘము వారిచే నొనర్పబడిన పరిశీలన మా వారికాపాతకాలయందు నాలవ్రేణిలో జరుపుచున్న వారికలలో నారుగురు ఆ పరిశీలన గట్టిది. అందు మిరియాల బాలాంబ మొదటితరగతి యందున, బి. ఎస్. అభిలాషమ్మ, బి. వేంకటరత్నమ్మ, బి. నీతిమ్మ, రెండవ తరగతియందున గృతార్థులయి రని తెల్పుట కెంతయు సంతసించుచున్నాను. ఇదివర కీపాతకాలయందలి వారికలచే నిట్టి పరిశీలన గట్టించియుండలేదు. ఆయినను హెడ్డుమాస్తరు పుల్లయ్యపంతులుగారు అత్యంత శ్రమ దీసి కొని వారికలకు హెచ్చరిక గలుగజేసిరి. ఆరుగురు కట్టునపుడు నల్వరు డేలుటయే యబ్బుగము. పూర్వమువరగాక, పుల్లయ్య పంతులుగారు నచ్చినప్పటినుండియు పాతకాల యతి మనోహరముగనున్నది. నూతనపద్ధతులతోడ విద్యగఱపబడుచున్నది. కట్టు పనులు, అధికలు, చిత్రలేఖనము, అటలు సంగీతము మున్నగునవి నీ పాతకాలయందలభ్యుత్సాహముతోడను, శ్రద్ధతోడను, గఱపబడుచున్నవి.

కరస్తవారుగారు

ఈ యెడల కొద్ది ఆఫ్ వార్డుసువారి పరిపాలనలో నున్న కాలముననె, గవర్నమెంటు రెవిన్యూ ఇన్ స్పెక్టరు పదవి యందున్న వడ్డపర్తి వేంకట రమణయ్య పంతులుగారు కరస్తవారుగ నేమింపబడిరి. మొదట కిరీకి 80 రూపాయలే జీతము ఇచ్చింపబడెను. కాని, యచిరకాలములోనె, వీరిచాక చక్కమున బుద్ధివశలయిన శక్తిసామర్థ్యములను గాంచి, రూ. 100 రూపాయలకు ప్రామాణము చేసిరి. వీరికి గత ఏప్రిల్ 27 తేదీతో గడపు గడచి మరల యథాసాధమున జేరుకొనవలసి యుండెను. కాని, వీరిని శ్రీరాజావారు వీడనొల్లక, గవర్నమెంటు వారి ప్రాపి పరి రెండేండ్లు శాంక్షను జేయించిరి.

ఆమలాపురం వార్తలు.

ఆమలాపురం జూలై 7:—మృగశిరా ప్రశేషమై యొక మాసమైనను శ్రీమృగము సస్యహముగనున్నది. వడ్డములు కురియుటలేదు. జన్మస్థానసూరమున మెండగ వర్ష పాత ముండుటచే గాబోలు గోరావరికి వరద వెల్లువవచ్చుచున్నది. గాలియు మిక్కిలి తీవ్రముగా వీచుచుండుటచే నీటిపై రాజ మండ్రకి బోవు పడవలపై బోవుటకు ప్రయాణికులు భయపడుచున్నారు.

బోర్డు వ్రాసాము.

మాపురమునను బోర్డు వ్రాసాములునందు గత రెండు సంవత్సరములనుండియుతగిన యుపాధ్యాయులలేక స్కూలు ఫైను పరిశీలన చదువు విద్యార్థులకు ననువగు బోధన జరుగుటలేదు. ప్రధాన సహాయోపాధ్యాయుడగు వెనుమర్ర వెంకట్రామయ్యగారి ప్రభావితముచే నీసంవత్సరము స్కూలు ఫైను పరిశీలనయిన మా వ్రాసాములు విద్యార్థులు వెక్కిరింపం సింగ్లీ ఘనం దసామాన్యగౌరవమును బొందగలిగిరి. చరిత్రయు, ప్రకృతిశాస్త్రమును బోధించుట కుపాధ్యాయులు బోర్డువారి కింకను సమకూరలేదను తెంతయు విచారణయము. ఈవిధమున నింకాధికకాలకృత్యముచేయక బోర్డువారు శీఘ్ర కాలమున నుపాధ్యాయులు నియమింతునని నమ్ముచున్నాము.

ఒకవింత.

మా గ్రామమున నేడెనిమిదేండ్లనుండి వ్రాసాములలో నుపాధ్యాయుడుగానుండి మెప్పవడిన తనికెళ్ల శరభయ్య గారు గడిచిన జూన్ నెలలో తమ యర్హత గ్రామమున నయినాపురమున నుండగా నొక నా డిడయనున డేహపాద కయి బయటకుబోయి తిరిగి యింటికి రాలేదట. వారు నేటి కిని వెక్కిరింప నున్నారో బాడలేలియన. కొయన బంధువులు విశే శ్రమ కొల్పి వెదకుచున్నారు శరభయ్యగారికి కొన్ని దినములనుండి మతి చాంచల్యమును బొంది యున్నట్లు వినుచున్నాము

మునసుకోర్టు.

మాకు క్రొత్తగా నియమింపబడిన అడిషనల్ మునసుబారి విషయమై తెనాలిలేఖకుడు వ్రాసిన బాలులను జదివి ప్రప్రథమమున కొంత దిగలాంధితిమి. కాని యాబాలు పంతులవారి గుణముల విపరీతముగ వ్యక్తీకరించిన దనుటకు సందేహములేదు. వారు రాగానే మా యూరి క్లబ్బులో మెంబరుగా నుండుట కంగీకరించి తమంతట తామే చేరినారు. వారి సోశియలును సోహార్దమున క్రమక్రమమున వెల్లిడి చేయుచున్నారు. తెనాలి వా రేమనుకొన్నను పంతులువారు మా పురమున నున్న కాలమున ప్రజావిశ్వాసమునకు పాత్రు లగుటకు బ్రయత్నింతురని నమ్ముచున్నాము.

వీడుకోలువిందు.

మాపురమున ప్రెసిడెంట్ డిప్యూటీ మునసుబారుగనున్న టి. రాజా రామరావు బి. యే., బి. యల్. గారు రాజమండ్రి తెంపారే సర్పాడ్ నేటు జడ్జిగా నియమింపబడిరి. వారు న్యా యాధికారిత్వమున నెటలున్ను మిక్కిలి మంచివారు. వారి కడ బరిగలిగిన నెకరిని నేనాడును బరువ వాక్యములాడి మనసు నొప్పింపలేదు. అభియోగముల పరిష్కారము విశేషముగ గను పగుపవలెనని కుతూహలము రావుగారికి మెండు. అధికార కా రణ మున కొందరివలె రాలగారికి గవ్వములేదే దక్షిణ హిందూస్థానమున విద్యా విశారదుడని ప్రసిద్ధి గాంచిన టి. గోపాల రావుగారి కుమారుం డగుటచే నిట్టియోగ్యత సహజమే యగును. శ్రీరావుగారు మా పురమున విడిచిపోవ నున్నందున పురజనలందరును, యింటూరి అయ్యన్నగారి మేడపయిని నిన్నటి సాయంత్రం లము వీడుకోలువిందు నొసంగిరి. మంగళ వ్యవసంతో నావించి శోభాయమానమై వచ్చి గాంచిరి. పురముననుండు నద్యోగములను తదితర నెద్దమున మృదులు నగౌరవముగ రావుగారిని వీడ్కోల్పిండ్రి శ్రీ రావు గారి యున్నతోద్యోగమునందు మునపటికన్న నెక్కుడగు ప్రజామరాగమున బడయ బ్రయత్నింతురని నమ్ముచున్నాము.

జూబులు.

కొండలుమారు సంతకములులేని వ్యాసములను ప్రకటన నిమిత్తమై పంపుచున్నారు. సంతకములులేని జేవీయు ముద్రింపబడవని తెలియజేయుటకు చింతిలుచున్నాము. సంతక ముచేయకలయుననుట మాముజువు నిమిత్తముకాని ప్రకటన నిమిత్తముకాదు. లేఖకుల యిష్టములేనచో వేరు ప్రకటింపబడవు. ఆ. ప. సం.

I

ఆంధ్రోద్యమము—ఒక విన్నపము.

అయ్యా, ఆంధ్రోద్యమ మాంధ్రరాష్ట్ర ప్రశంసతో నారంభమయ్యె ననుట కెవరికిని సంశయముండకూడదు. ఆంధ్రరాష్ట్ర ప్రశంసయే ఆంధ్రోద్యమము. ఆంధ్రరాష్ట్ర ప్రశంస లేని ఆంధ్రోద్యమము కేవలము శైతన్యములేని మానవశరీరము. శైతన్యముండిన గదా శోరాంతర్యామలు వానివాని విధుల నెరవేర్చుచు మానవునకు సుఖమును గలుగజేయుచున్నవి! అట్లనే భాషా ప్రయత్నకృష్టియుండినగాని, ఆ జాతీయ జీవన ధృక్పథబొంది జాతికంతకును సౌఖ్యము కలుగనేరదు. ఈ తత్వాత్మమున గ్రహించినవా రందరు భాషాది వ్యత్యాసములబట్టి రాష్ట్రవిభజన మానశక్యమని నొక్కి వక్కాణించుచున్నారు. చివర కిదిషయములే ఆనీవీనెంట్లుగారు సుప్రముగా చెప్పియున్నారు. ఇక నైన నీదెవ సందేశమును గ్రహించి మన సోదరులు వ్యతిరేకభాషి ప్రాయముల కలిబుచ్చు కుండురుగాక! భాషా ప్రయత్నకృష్టి విభజనము పాలకులకున, పాలితులకును సర్వ విధముల సౌఖ్యదాయకము. ఈ సవినాంధ్రజాతీయ సంఘటనము ఆధ్యాత్మిక గమనముగాని కేవలము మానవ నిర్మితము కాదని ప్రతిమాఁపుడును గుర్తించవగును. ఈ తత్వ రహస్యమును గ్రహించిన మానవుడు ఆంధ్రరాష్ట్ర ప్రశంస కన్డపడడు. ఈ కేతము దైవసందేశము. కావుననే ఆంగ్లేయ రాజనీతిజ్ఞులు హార్డింజి, కర్జన్, హోల్డెరు నెస్సు, మున్నగు ప్రముఖులు భాషా ప్రయత్నకృష్టి విభజన మానశక్యమని నొక్కి వక్కాణించియుండిరి. మనలో కొందరు ఆంధ్రరాష్ట్ర మేష్టుట టావశ్యమని నమ్మి యొప్పుకొందురుకాని యా ప్రశ్న సాఫల్యమగు కారణమును వెదకరేరి కారణము వేరొకటి లేద చల్లని పన ఆంగ్లేయ ప్రభుత్వమువారికి మన కష్ట సమస్యల నివేదించుటయే దీని సఫలీకృతమగు కారణము

ఆకలియగునపుడు తల్లివైన అడిగినగానినెట్లదు. ఆకలి అయిన దను భావ ముదయించినది తుదాద్య నివారణచేయవలెను తుదాద్య నివారణార్థమై యింత ఆహారమును వేయవలెను లేకున్న బాధయెక్కువై కొంతకాలమునకు కుడిలోనున్న మాంసము, ప్రేగులు, రక్తము మున్నగునవి దహించి శరీరము డీణించి శల్యగతావస్థ మైయుండి వ్యర్థముగా నేలరాలును అట్లనే భాషనుబట్టిగాని, దేశవిభాలమును బట్టిగాని, ప్రజాసంఖ్యనుబట్టిగాని, ప్రభుత్వమువారికి మనముచెల్పించు కిస్తుమొత్తమును బట్టిగాని, మనజాతిలోగల మతిసాంఘిక కట్టుబాట్ల ననుసరించిగాని, ఆచార వ్యవహారములబట్టిగాని, పూర్వపు టొన్నత్యవశేషాది చరిత్రప్రభావాలిని బట్టిగాని, ఆంధ్రరాష్ట్ర మవరసమని మన ప్రభుత్వమువారికి నివేదించి ప్రార్థించినగాని మనఆంధ్రజాతి యింకను హీనస్థితిబోవునని నానమ్మకము కావున ఆంధ్రమహాజనులారా! మీలో అభిప్రాయభేదము లుండుకొని కాలము వ్యర్థపుచ్చక సత్వరంబున మీరందరు ప్రభుత్వమువారిలో ఆంధ్రులకు ప్రత్యేకరాష్ట్ర మవనగమని మొరలిడుడు. అప్పుడు మీకోరిక నెరవేరును.

చట్టి నరసింహారావు.

II

ఆంధ్ర చంద్రోదయ సమాజము-పద్మాకిమిడి.

అయ్యా, చేపూరు సింహాదలం పంతులు కద్దిపర్తి బాలచంద్ర శేఖరరావు పంతులుగారును మఱికొందఱును గలవి గతవత్సరమున వై శేషన నొకసమాజము నీగ్రామమున స్థాపించిరి అత్యధి దిదివాటి వృద్ధిని గాంచుచు సుమారు పదిహనులు దనుక నిరాశంకముగ బనిచేసినది. అందు నాలుగు వందల యాంధ్రాంగ్లేయ పాత్రములును, బీరువ, మద్దెల, హోల్కొ యము, తెంచీలు, బల్లలు, కుర్చీలు, మున్నగు సామానులను గొన్ని గలవు. అందు అన్నియుగాక గొన్నిమాత్రనే సమాజస్వంతములు. సమాజమునకు సుమారు 15, 20 రూపాయలు శాశ్వతపు చందాల మూలముగ గూడవచ్చుమండెడివని తెలియుచున్నది. ఇన్ని పాత్రములును, ఇన్ని వస్తువులును, నీమాత్రపు రాబడియు గల యీసమాజ మొక్కపరి మాడు మాధముల క్రింద నిలిపి వేయబడుట మిగుల నాశ్చర్యము గొల్పుచున్నది. అట్లు నిల్పివేయుటలో కార్యదర్శిగారి యొక్కయన, కార్య నిర్వాహకపు సభ్యుల యొక్కయన, యుద్దేశము విచారణమును. సమాజ మిప్పుడెచ్చట నున్నది యు, నెట్టి స్థితియందున్నదియు, నెవరి పాలనక్రింద నున్నది యు, గూడ తెలియకున్నది. ఎట్టి ఘన కార్యముల కైనను, నెట్టి వానిచే గావింపబడు చున్నను, అనివార్యములగు విప్లవములు తటస్థించుట సహజమే. ఆయినను, అట్టి విప్లవముల యందు శైతన్య సాహసముల తోడను, పూనిక పట్టుదలతోడను బని చేసి తానంకల్పించిన కార్యము సాంతముగ నిర్వహించుటయే యుత్తమ పురుష లక్షణము. ఈ కార్యనిర్వాహకపు సభ్యులపాలనలోగూడ నేవేనియొక్కట్లులు సంభవించి యుండును. అంతమాత్రముచే మీరు వెనుకంబ వేయదురా! ఎట్టివిపత్తులకు లోనై సమాజ మిట్టి దుస్థితికి వచ్చెనోయట్టి విపత్తులనెల కార్య నిర్వాహకులు సభ్యులందరకు తెలియజెప్పి, వారిసహాయమున, దృఢించి వేయబ్రయత్నించు భారమువారిపై నుండ వాట్లువేషించు తెంతయు శోచనీయము. ప్రతిగ్రామము లందును, పుస్తకభాండాగారములు, పతనమందిరములు, గ్రంథాలయములు, మున్నగు నవి స్థాపించి, భాషాభివృద్ధికై పలువురు, పలువిధముల బాట బడుచుండ, నిదివర కే స్థాపింపబడియున్న యాయొక్క సమాజము నందరింప జాలమని విముఖులగుట అయ్యుక్తము. కార్యదర్శిగారో, కార్య నిర్వాహకపు సభ్యులారో, సమాజాధ్యక్షులారో, యానాక్రింది ప్రశ్నలకు సదుత్తరముల నొసంగుచు నీసమాజపునరుద్ధారణమునకు దోడ్పడ ప్రార్థితులు:—

- 1. సమాజ యుద్దేశములేమిది? 2. అంతెన్ని యాంధ్ర ణమునకు జేబడినది? 3. కార్య నిర్వాహకపు సభ్యులెందర? వారెవరు? 4. సమాజమునగల పాత్రములేన్ని? 5. సమాజమునగల సామానులేమిది? అందులో సమాజ స్వంతములేమిది? అవియెవ్వరి పరిమన నున్నయవి? 6. సమాజమున నిలవ యున్న ధనమెంత? అదిఎవరియాధీనమున నున్నది? 7. సమాజమిప్పుడెక్కడనున్నది? లేనేలేదా? 8. లేనియెడల దాని సామాను లేమియినవి? 9. ఈ సమాజమును మరల నందరించు నుపాయము లేమియనులేవా? లేక అట్లేరును బ్రయత్నింపలేదా? 10. పునరుద్ధారణముచేయుటకు మన కర్తవ్యముకాదా? అట్లు జేయనేరెన బూనుకొనెదరా? అట్టివారి ప్రతికామఖమున బయలుదేరెదరా?

భాషాభివృద్ధి.

TELEGRAMS.

REUTER'S TELEGRAMS.

Irish Home Rule.

Situation in Ulster.

The Arms Seized.

LONDON July 9.—The Army seized in Londonderry consist of 200 rifles and ammunition. Volunteers were hastily mobilised to prevent the seizure, but Police reinforcements had been sent out, trouble having been anticipated.

London Papers' Stories of Seizures.

The Daily Telegraph, publishing a telegram from Belfast and other papers declare that the stories which have appeared in some of the London papers of the landing of 50,000 rounds of ammunition by ten Belfast professional gentlemen dressed as coal-heavers, also of landing of forty machine guns, are ridiculous myths.

Another Seizure of Arms.

Customs Officials to-day seized on steamer 240 cement sacks filled with cartridges.

Strengths of the Parties.

In the Commons Mr. Birrell announced that the Nationalist Volunteers numbered 132,000 men and Ulster Volunteers 85,000.

Ulster Unionist Meeting.

Ulster Unionists have issued a statement in Belfast that to-morrow's meeting of Ulster Unionist Council will be held as the meeting of a Provisional Government as it will thus have wider powers.

Details of the Statement.

LONDON July 9.—The statement issued by Ulster Unionist Council proceeds to give the preamble of a Provisional Constitution, the object of which it declared to be the exercise of all powers which the withdrawal of direct Imperial Government from Ulster will render necessary for the maintenance of peace, order and good government and the laws now in force and for the protection of the people's liberties. Such powers can only be exercised in allegiance to the King for the purpose of preserving Ulster as an integral part of the United Kingdom. The authority of the Irish Parliament will not be recognised in Ulster.

Captain Craig's Apprehensions.

Reading the statement to the Pressmen Captain Craig added that the situation was as black as could be. Ulster Volunteers were now over hundred thousand strong, and they would enter any further forward movement with the same confidence as in the past.

Ulsterite Preparations for 12th July.

LONDON July 9.—Deep anxiety is again being experienced regarding the Ulster problem. Ulsterites are making very active preparations for the 12th July, and are forming in Belfast mounted corps of Police which is being armed with ball cartridges.

Reception to Sir E. Carson.

Sir Edward Carson who lands at Belfast to-morrow will be met and escorted by four hundred Volunteers with fixed bayonets.

The Amending Bill

LONDON, July 9.

The House of Lords has concluded the Committee stage of the Amending Bill. The third reading will be taken on the 14th Inst. The Bill will then be returned to the House of Commons. It is doubtful whether the latter will deal with it before August 5th owing to pressure of financial business.

Parliament in Session.

Finance Bill Discussion.

Guillotine Proposals Accepted.

LONDON July 9.—In the House of Commons a proposal to guillotine the Finance Bill was accepted by 235 votes to 175.

Cabinet Surprised.

Meeting to Consider Situation.

The Cabinet, surprised at Tuesday's division, met yesterday to consider the state of feeling of the Party. No decision was reached concerning changes of programme or the course of business.

Rumours of Autumn Session.

There is considerable talk of adjournment till August with an Autumn Session to begin in October or more probably November. The Unionist papers assert that Mr. Lloyd George threatens to resign if he does not obtain an Autumn Session, as the Revenue Bill will otherwise be delayed.

Liberal Press Pessimistic.

Liberal papers admit that the situation is serious, but deny that a rot has set in.

Income-Tax Enquiry Promised.

The increase in the Government's majority yesterday was due to Mr. Asquith's promise of a comprehensive income tax enquiry, which re-assured the Holt cave.

Visits to Mr. Asquith

Lord Stamfordham to-day visited Mr. Asquith at the Downing Street. Sir C. F. N. Maccreary who has been a frequent visitor at the War Office for some days also visited Mr. Asquith.

TELEGRAMS.

Another Labour Combine.

General Labourers and Transport Workers.

LONDON, July 9.—The delegates of 26 trades unions of general labourers and transport workers have decided to amalgamate after a discussion of the question at a meeting in London. The final decision is to be the subject of a ballot of the men.

Cotton Trade Situation.

Uniformly Bad.

LONDON, July 9.—Interviewed with regard to the situation of the cotton trade, Sir Charles Macara said that things throughout the world were uniformly bad, famine and plague in India, revolution in China, and war in the Balkans having handicapped England's best customers. Further drawbacks had been the war in Tripoli, the Mexican revolution, depression in South America, and the high price of raw material. Cotton-mills also had been rapidly increasing, with the result of over-production and fall in prices to a margin involving serious loss. A return to organised short-time as in 1904 was essential.

P. and O. Company.

A New Liner Ordered.

LONDON, July 9.—P. and O. line has ordered 13,000 ton liner from Messrs. Harland and Wolff.

Situation in Albania.

LONDON, July 9.—HAGUE.—A dispatch received here states that the Epirotes have captured Korytza. Dutch officers are safe and are enroute for Valona.

Fighting at Korytza.

ATHENS.—Fighting at Korytza lasted three days. In final dash Epirotes defeated Albanians. Town is orderly and inhabitants are giving Epirotes a hearty welcome.

Greece Satisfied.

A highly conciliatory note from the Porte on the question of the treatment of the immigrants appears to have satisfied Greece, paving the way to more friendly relations.

Stefansson's Expedition.

Missing Members.

LONDON, July 9.—Among those of Stefansson's Arctic Expedition, who are said to be missing, are James Murray, who was Sir Ernest Shackleton's Biologist in 1907. Dr. Alister Forbes Mackay, who was with Shackleton for two years, and Chief Officer Anderson, of Inverkeithing.

Mexico.

Huerta Willing to Resign.

LONDON, July 9.—MEXICO CITY.—The Foreign Minister, in his statement to Congress, said that the Huerta Government was ready to negotiate with the Rebels for the establishment of a new provisional administration, and that General Huerta was willing to resign if peace would be thereby obtainable.

Sir C. Cradock's Conference with the British Minister.

VERACRUZ.—Rear-Admiral Sir Christopher Cradock has gone to Mexico City to confer with Sir Lionel Carden, British Minister. It is believed that the object of the conference is to discuss the advisability of sending Guard to the Legation.

Capture of Guadalajara.

Nogales Rebels under General Obregon have captured Guadalajara, second largest city in Mexico.

Mr. Roosevelt.

Declines New York Governorship Nomination.

LONDON, July 9.—Mr. Roosevelt has declined the urgent requests of the New York Progressives that he should accept nomination for the Governorship of New York State.

Indians in British Columbia.

Appeal for Help.

VANCOUVER.—Indians on board "Komagata Maru" have applied to City of Vancouver besides to Government at Ottawa for financial assistance and provision for ship for return journey.

To Prevent Indian Emigration.

A Zamindar's Suggestion.

A Zamindar writing from Dera Ismail Khan to the "Times" corroborates Sir Harry Johnston's statement as to large tracts of sparsely populated country in the Indian mountainous regions (see June 18th). The writer points out that large and fertile tracts, which are at present waste-land could be brought under cultivation by tapping Indus. He also suggests that such step would also lessen the difficulties of frontier administration as tribes could engage in agriculture instead of pillage and dacoity.

The Austrian Tragedy.

Justice Demanded.

LONDON, July 10.—ELEANOR LOKALAN (sic) in an apparently inspired article says "If the responsibility for

TELEGRAMS.

the murders at Sarajevo is brought home to Servians Austria will have the support of the civilised world and especially of Germany in demanding justice from Belgrade."

Austrian Troops on the Frontier.

PARIS.—"Temps" publishes a telegram from Belgrade stating that Austrian troops are concentrating on the frontier.

Punishment of the Accessories.

VIENNA.—"Neues Wiener Abendblatt" says that representations will shortly be made to Belgrade with view to punishment of the accessories to the assassinations and the removal of the abuses precluding neighbourly Anglo-Servian intercourse.

INDIAN TELEGRAMS.

(From Our Own Correspondents)

Buckingham Stephens Case.

TRIVANDRUM, July 9.—The hearing of the Buckingham Stephens case appeal was resumed to-day noon when Mr. Subba Iyer on behalf of the Government continued his arguments. His contention was that the position of the body of the deceased found after his death was the same as before his death according to expert evidence of medical witness. He then argued that the gun was not there, when the deceased died, that it was brought subsequently in the position shown. Mr. Subba Iyer went on explaining several other minor matters to establish the theory of homicide. He commenced the criticism of external appearances found in the dead body, when the Court rose for the day. It is likely that the hearing will close to-morrow.

Death of the Parava Chief.

TINNEVELLY, July 10.—Death is announced of the Jatitalavamore, the hereditary Chief of the Parava community of the Coramandel Coast. Signor Don Gabriel Lazarus Motha Vaz Jatitalavamore was the 29th of the hereditary Chiefs of the Paravas since their conversion to Christianity and claimed lineal descent from King Chandran, the Pandiyan Ruler of ancient times. Apart from his interesting lineage the deceased Chief was regarded socially as the head of the Parava community and on his periodical visits to sea coast villages he was received with semi-regal honours and enjoyed special perquisites. The Jatitalavamore's rank was recognised by the Portuguese and British Governments. The former accorded to him the privilege of travelling in State in a palanquin and the latter bestowed on him the title of the first boat engaged in pearl fisheries at Tuticorin. Don Gabriel was of a picturesque personality and his palanquin and paraphernalia was a pleasing feature of the public life of Tuticorin. He was born on 11th November 1861 and succeeded to the Chieftainship on the 5th September 1891. He leaves behind a widow and eight children with whom utmost sympathy will be felt. Mr. J. Motha, proprietor of the Metropolitan Hotel and a well-known citizen of Tuticorin, was his brother-in-law.

BOMBAY.

A Central Science Institute.

For Bombay.

The "Civil and Military Gazette" understands that the scheme for providing for Bombay a central institution for the teaching of science has now assumed definite form and been referred by the Local Government to the Government of India. It is proposed to name the institution the Royal Science Institute. Most of the initial cost will, it is believed, be met by local donations.

Conviction of a Civil Servant.

'Quashed by High Court.

BOMBAY, July 9.—Before Justices Beaman and Heaton, in the Appellate Division of the High Court, to-day, Mr. Claude Henderson, I. C. S., District Magistrate of Broach, appealed against his conviction and the sentence of Rs. 30 fine, or two days' simple imprisonment, passed on him by Mr. Otto Rothfield, I. C. S., District Magistrate of East Khandesh, on a charge of dishonestly misappropriating the certificates of his Goanese cook, Ignatius Fernandez, who, when entering Mr. Henderson's service, deposited the certificates. It appears that after a time Fernandez wanted to leave Mr. Henderson's service and go home and asked for the return of his certificates. Mr. and Mrs. Henderson could not allow the man to go pending his securing another cook to replace Fernandez, but the latter left the service and sent a petition from home to Mr. Rothfield, Magistrate of East Khandesh, complaining of Mr. Henderson's detention of the certificates. Mr. Henderson, who at the time was Assistant Collector, East Khandesh, was served with a notice to appear before Mr. Rothfield who returned him to Broach. Mr. Henderson, appearing in Mr. Henderson's place, pleaded that Mr. Henderson was not in the district when the cook left without securing the return of his certificates. Mr. Henderson did the cook leave his address behind him. Mr. Henderson contended that Mr. Rothfield erred in not accepting Mr. Henderson's explanation, and the nature of the questions put by Mr. Rothfield to Mr. Henderson, according to Counsel, clearly showed his prejudice against the appellant. Mr. Rothfield also failed to appreciate the provision of law providing for conviction. The Government Pleader having stated that he was not prepared to support the conviction, the Lordships set aside the conviction.

TELEGRAMS.

Karachi Port.

Railway Terminal Facilities.

KARACHI, July 9.—The Karachi Port Trust, in view of the greatly increased passenger traffic that is expected to pass through Karachi in the near future, have under consideration the provision of suitable railway terminal facilities at Kenari. It has been proposed to provide, immediately to the north of the present trooping shed, platforms that can accommodate four complete trains. This will mean that when the trooping shed is not in use by the Military Department it will be possible to receive or despatch six trains at, or from, six platforms served by roads and immediately opposite to ship wharf berths Nos. 2, 3, 4 and 5. (With the trooping shed in use the number of passenger or mail trains that could be received or despatched would be reduced to four.) These arrangements, when completed, will place Karachi Port on a level with the best equipped port in the world, so far as train facilities for passengers are concerned.

Credit Bank Case.

Trial of Late Manager.

BOMBAY, July 9.—The case against Jaffer Joosab, late Manager of the Credit Bank, being resumed, the evidence of Hasanali, one of the partners of Hasan Brothers, was concluded on Wednesday afternoon. He was questioned regarding three Syndicates which were financed by Jaffer with the Bank's money for the purpose of carrying on speculations. In two of them Hasan Brothers were made partners at the instance of Jaffer but Hasanali denied that he had any interest in the Syndicates except that he kept accounts for them. According to him the object of starting the Syndicates was to conceal the fact from the auditors that Jaffer was engaged in speculations. Ahmed Mahomedbhai, brother of the last witness, next examined by the Advocate-General, gave evidence similar to that given by his brother with regard to the relations that existed between Jaffer and Hasan Brothers and Jaffer's speculations.

BOMBAY, July 10.—Three witnesses were examined at Jaffer Joosab's trial on Thursday, the principal being Rustom K. R. Cama. He told Court that he first entered into partnership with Jaffer Joosab to do business in wheat and seed. In that business they made loss of Rs. 26,000 each bearing it in equal shares. Jaffer's share of the loss was paid by a cheque drawn by Hasan Brothers on Credit Bank. Referring to the Syndicate formed in his own name, and that of Nur Mahomed Mr Cama said that the Syndicate was created by an arrangement between him and Jaffer and that he looked upon Jaffer as guarantee for anybody that might be behind him. When he retired from Syndicate there was profit of Rs. 2,16,000 to its credit, but he gave up his interest in it as he felt that the Syndicate was going beyond his powers.

Mr. Gillan in Bombay.

Meeting With Bombay Merchants.

BOMBAY, July 9.—The Hon'ble Mr. Gillan met both the Bombay Chamber of Commerce and the Indian Merchants Chamber yesterday, as already reported. The proceedings were private in both cases, but official reports were issued to the press overnight.

Bombay Chamber of Commerce.

The Bombay Chamber put railway affairs in the forefront of the statement made by their Chairman (the Hon'ble Mr. Marshall Reid). They appealed for more funds for the continuance of the programme of works already in hand on the great lines leading into Bombay. Otherwise the works will have to be abandoned just at the time when great development of the port and expansion of trade need urgent improvement of the lines leading into Bombay. The Chamber also urged the sanction of the construction of the Muttra-Aligarh line. The remainder of Mr. Reid's speech was mainly devoted to details of the Companies Act. Mr. Gillan said they know that the claims of railways to have more money spent on them were not universally admitted; but for progress not only enthusiasm and faith were needed, but what they had to do was to build up their case for the Finance Department on the basis of facts. The examination of the requirements on these lines was already being specially made by the Railway Board.

Indian Merchants Chamber.

The first paragraph in the speech of the Chairman of the Indian Chamber was devoted to a warm appreciation of the work done by Mr. Noeli Paton. The Chamber appealed to the Government of India not to sanction the Punjab cement monopoly and cordially approved the scheme of the International Cotton Federation's cotton plantation in the Punjab. In the longest paragraph in the address they emphasised the strong feeling among Indian merchants in Bombay regarding the inconvenience to trade by the non construction of the Muttra-Aligarh Railway link, and pointed out the hindrance to the normal course of trade caused by artificial freight rates and other action of the East Indian Railway. Some suggestions were also offered regarding the Companies Act.

The S. S. "Dwarka."

Arrival at Bombay.

BOMBAY July 9.—The "Dwarka" which arrived under her own steam at midday to-day, reports that the rudder post broke when off Miami temple at 10 A.M. on Saturday when there was a heavy sea running and a stiff wind blowing. Anchor was let go when steamer was opposite Porebunder. The weather was shocking, and at times the upper deck was under water. At noon the "Kasara" was in sight. Efforts were made to get

TELEGRAMS.

the hawser from the "Dwarka" to the "Kasara" by means of ropes attached to lifeboats. The "Kasara's" lascars swam out to get the ropes. On Sunday evening the "Kasara" commenced to tow, but at midnight the lines parted. Further attempts were abandoned. The "Dwarka," having been towed 20 miles, again anchored. Attempts were made, despite the heavy sea, to attach chains to the rudder. Work continued ceaselessly until four o'clock on Tuesday after-noon, when the job was finished. During this work Second Officer Hartford, who was slung overboard in a cat's cradle, was washed away and rescued with difficulty. After the chain was attached to the rudder the "Dwarka" proceeded to Bombay at six knots.

PUNJAB.

Cheating for Travelling Allowance.

The "Tribune" of Lahore publishes a case in which W. Turner, Inspecting Telegraph Master, was tried by Mr. Brasher, Additional Sessions Judge, Shahpur, and a Jury, for cheating in respect of travelling allowance drawn by him for a tour alleged to have been not performed. The Jury brought in a verdict of not guilty, but the Judge disagreed and has referred the case to the Chief Court.

BENGAL.

Calcutta Football Matches.

CALCUTTA, July 9.—There was only one match to-day in connection with the Indian Football Association Challenge Shield competition. The Town Club put up a splendid fight against the Royal Fusiliers losing only by one goal a penalty scored during the second half. On the whole the military had slightly the better of the game.

Death of Railway Watchmen.

Run Over by Trains.

CALCUTTA, July 9.—It has been ascertained that three permanent way men of the Eastern Bengal State Railway, who were posted to watch the railway line from Barrackpore to Goomohor on which His Excellency the Governor's special travelled on the night of Sunday last, were run over and killed by the passing of trains on the same night. One was killed at Goomohor station while the other two were run over by the Goomohor mail and killed between Sindur and Chakdaha stations. It has been found out in course of official enquiry that men were sleeping on the railway line when they were run over.

Strike in Jute Mills.

CALCUTTA, July 10.—Some 250 men of the weaving department of Lawrence Jute Mills at Chakasi in the jurisdiction of Bowbazar Police Station or Howrah District have gone on strike owing, it is stated, to the Manager having dismissed some men of the department. The weavers wanted to have the dismissed hands reinstated. The Manager having refused to take them back the men went on strike. Work has been suspended in the mills.

Chittagong Political Murders.

Bhattacharjee's Arrest and After.

CALCUTTA, July 10.—Nilkantha Bhattacharjee, a law student, who was arrested at Dacca on Sunday, in connection with Chittagong political murder was produced before Mr. Waddel, Additional District Magistrate of Dacca. On application by Police accused was remanded to Hajatpending investigation. He was sent to Chittagong to verify certain statement contained in a letter found in one of house searches in Chittagong. Nilkantha's name was mentioned in that letter and on strength of it Police took out warrant and arrested him.

BURMA.

Viceroy's Visit to Burma.

Rangoon Programme.

RANGOON, July 9.—The following tentative arrangements have been agreed to by the Viceroy in connection with His Excellency's visit:—

First day.—There will be a reception and presentation of addresses to the Viceroy from the public of Rangoon in the Burma Athletic Grounds, where a suitable pandal will be erected. Their Excellencies will drive through the town, passing various decorated pandals erected by the different communities. In the afternoon the Lieutenant-Governor will give a garden party at Government House and a State Dinner at night.

Second day.—Morning, visit to Pagoda or presentation of colours to Munster Fusiliers. Afternoon, visit to Training Works and River Training Wall. Night, State Ball at Government House by His Excellency.

Third day.—Morning visit to Pagoda or presentation of colours to Munster Fusiliers. Afternoon visit to Rice Limber Mills. Evening, Grand illumination at the Lakes. Their Excellencies departing thereafter for Calcutta.

A Municipal Banquet Dinner as is accustomed to be given to Mayors in England, is also under consideration.

GENERAL.

Plague Mortality.

During the week ending 4th July the total plague mortality stood at 474 against 542 cases. The following are the provincial mortality figures—Bombay 9 deaths, Madras 4, Bengal 12, Bihar 6, United Provinces 25, Punjab 210, Burma 101, Mysore 17 and N.W. Frontier Province 3.

Lady Hardinge's Illness.

Underwent a Successful Operation.

SIMLA, July 9.—Lady Hardinge underwent a serious but successful operation in London yesterday. The latest news received by the Viceroy this morning is quite satisfactory. Owing to Her Excellency's condition the Viceroy was unable to give or attend Harrow Dinner last night and it was held at Pitenhof with Sir Harcourt Butler as host.

India Council Bill.

Comments on the Rejection

The "Statesman"

SIMLA, July 9.—Commenting on the rejection of the India Council Bill the "Statesman" Calcutta says—The main principle was bad and past mending and rejection was the only remedy.

The "Englishman"

The "Englishman", Calcutta, says—The Bill has met with the fate it deserved.

The "Daily News"

The "Daily News", Calcutta expresses surprise that Lord Morley should suppose India would be excited about it.

The "Bengalee"

The "Bengalee", Calcutta, does not like the Bill but considers it an improvement on the present constitution of the Council and thinks the moral effect of the rejection pernicious.

The "Punjabee"

The "Punjabee", Lahore, thinks the Bill bad but capable of improvement and regrets that no attempt has been made to improve it.

The "Tribune"

The "Tribune" Lahore, says—It is not the rejection of the shadowy concession that adds to the discontent and dissatisfaction in this country, but the attitude of Tories who regard that shadow as too much for the country.

The "Daily Telegraph"

The "Daily Telegraph", Lucknow says The principle of the Bill though objected to by the Indians was sound and its rejection may be misconstrued in India.

Sir William Meyer's Tour.

Sir William Meyer leaves Simla on the 17th. Dates of his visits thereafter are:—Bombay 19th to 21st, Calcutta 23rd and 24th; Purulia 25th, Ranchi 26th to 28th; and reaches Simla on the 30th.

Mail Steamer Report.

The Mail steamer was signalled at Bombay at 5.10 a.m. and the Mails left Bombay by Postal Express train at 10.10 to-day.

Mrs. Besant's Return.

BOMBAY, July 10.—Mrs. Annie Besant was accorded a hearty welcome on her arrival this morning by the Mail steamer "Persia." She was conveyed to the Gaiety Theatre where public reception was arranged. After an address was presented by the members of the Indian section of the Theosophical Society in a beautiful silver casket Mrs. Besant addressed the meeting, and left by the postal express for Madras.

All-India Weather.

SIMLA, July 10.—Rainfall has decreased in Central Provinces and has increased in the Gangetic Plain and the country round Ahmedabad. Disturbance in the Bay which developed into a storm is now off the south Orissa coast and is likely to move in the direction of the Central Provinces. Rainfall has been nearly general in Burma, Bengal, Orissa, east United Provinces, Central India, east Central Provinces, west coast of Peninsula and local in Bihar, west United Provinces, east Rajputana, Gujarat, west Central Provinces, Hyderabad, Mysore and north Madras coast. A few falls have also occurred in Assam, Chota Nagpur, Punjab Hills, Kashmir, Bombay Deccan and southeast Madras. Chief amounts are—Port Blair one and Rangoon one and half inches, Victoria Point and Bhamburda two, Myitkyna three, Narayung one and half, Port Blair two, Cuttack one and half, Darbhanga two, Gorakhpur one, Balraich two, Udaipur one and half, Ahmedabad and Neemuh one, Indore two and half, one and half, Khandwa one, Ratnagiri and Karwar four, Mercara three, Calicut one and Octacumund one and half.

FORECAST:—Increase of rain in northeast Peninsula.

Arabian Sea Report

Mail steamer which arrived to-day from Aden reports strong monsoon.

క ప హ రి.

సిసా 1-కి రూ. 1-0-0. వి. పి. సహా రూ. 1-4-0.

దగ్గు శ్వాసకోశములందు బలహీనతవలన ఏర్పడును ఇది అనేకవిధములు. శైత్యమువలన ఏర్పడిన దగ్గు. శీతకాలమున ప్రబలింతు దగ్గు. శ్వాస కోశముల నూత్న నాళములందు ఏర్పడుదగ్గు. ఉబ్బ సము, క్షయదగ్గు. దగ్గుకు సేవించవలసినమందు దగ్గువిధమును బట్టియుండును.

క ప హ రి చూ ర్ణ ము.

చిన్నడబ్బి 1-కి రూ. 8-0. (6 డబ్బిల మందు గలది) 1-కి వెల రూ. 2-0-0.

ఈ చూర్ణము వనమూలికలచే చేయబడినది. దగ్గు, ఉబ్బసము, కాసఫీస, శైత్యజ్వరము మొదలగువానికి మిగుల ఉపయోగించును. దీని వెంట చుండుకొనుట మంచిది.

క ల రా మా త్ర లు.

డబ్బి 1-కి 12 మాత్రలు వెల రూ. 0-6-0.

కలరా క్షేమకరతే ఒకవిధమైన అంటుజాడ్యము. ఇది గాలియందు నీటియందుపరమాణువులైన విష పురుగులు చేరుటవలన గలుగును. తగిలిన వెంటనే మందు తినుట ఆవశ్యకము. కలరా యన్నచోట నీటిని కాచిత్రాగుట యుక్తము.

గ్రహణిమాత్రలు.

20 మాత్రల డబ్బి 1-కి రూ. 0-8-0 వి. పి. 0-12-0

రక్తవిరేచనములు, బంక విరేచనములు, జిగట విరేచనములు, అజీర్ణ విరేచనములు మొదలగునవి ఈ మాత్రలను మూడుపూటలు సేవించినతోడనే నిలిచిపోవును. వీనిని పిల్లలకుకూడ వాడవచ్చును. గుఱము వెంటనే కనుపడును.

మూ ల శం క కు త్రై ల ము.

డబ్బి 1-కి వెల రూ. 0-12-0

మూలశంకవలన ఆసనముదగ్గర చర్మము లావుబారి క్రమముగ చిన్నచిన్న మొలలు ఏర్పడును ఇది పైత్యకోశపు మందతవలన (Torpid liver) గలుగును అతికాక, బడలిక, విశేషకాలము ఒక చోట కూర్చుండుట, మలావరోధమువలన బహిష్కారమునకు పోయినపుడు తర సమయములందు రక్తముపడును. విమవక కొంతకాలమువాడిన మూలశంకరోగము తగ్గగలదు.

గ జ్జి కి త్రై ల ము.

వెల డబ్బి 1-కి రూ. 0-3-0 వి. పి. సహా 0-7-0.

గజ్జి, చీడ శరీరమంతట వ్యాపించి ముఖ్యము చిన్నపిల్లలకు విశేషభాధను గలిగించుచు నావి ఈత్రైలమును నాలుగుపూటలురాచిన తప్పక పని చేయును.

కు ప్పు కు త్రై ల ము.

డబ్బి 1-కి వెల రూ. 0-8-0 వి. పి. సహా 0-12-0.

ఈత్రైలము పొడలు, బొట్టి, తెలుపు, నలుపు, కృష్ణలకు రాయుటకు ఉపయోగించును.

చుండుకు నూనె.

వెల సిసా 1-కి రూ. 0-6-0 వి. పి. సహా 0-10-0

ఈ నూనెమర్యాచిన చుండు, పొట్టురాలుట, జిల, గోకుడు పుండ్లు మొదలగునవి మానును. దీనివలన వెండ్రుకలకు హానిగలుగక చక్కగ బెరుగ గలవు.

అమృతాంజనము డిపో, 109, ఫోరోడ్డు, బొంబాయి. 9 జహంగీరువీధి, మద్రాసు

అ మృ తాం జ న ము

అన్ని నొప్పులకు లోకవిఖ్యాతమైన పరమామృతము.

అమృతాంజనము డిపో, 109, ఫోరోడ్డు, బొంబాయి. లేక నెం. 9. జహంగీరువీధి, మద్రాసు.

A WONDERFUL AMULCT.

ఇదియొక గొప్ప క్రియ నిమిత్తమైన ఔషధము. దీని ప్రభావ మత్యంతము. దీని కలగించుకొనిన, దేహ సంక్షోభము కాదు. 2 కలరా, అస్థివారు మొదలగు అంటు జాడ్యములను శోకనీయము. 3 భూమి పేత పిశాచములను పాతకములు. 4 వ్యాధులు, పీడలు, ఆపదలు, సంశయము తొలగింపును. 5 నొప్పులు, తీపులు, వాపులు, బిళ్లలు, దెబ్బలు, హరించును. 6 ఆరోగ్యము, అద్భుతము, సత్వోగ్యము, బలము, సుఖము, ఉత్సాహముగలుగును. 7 క్షారశక్తువులు క్రియమిక్రవులగుదురు. 8 నీవాదం గెలుచును. 9 సప్తకట్టు, స్వప్నక కళికము. 10 నీవొక వ్యాధి, వ్యవహార, కాగ్నిత్య సమేతమై వెళ్ళబోవునపుడు దీనిని భరించుకొని వెళ్ళిన అప్పుక జయమును, లాభమును పొందగలవు. అది యట్టి మర్యాదగలది అవధకములు వేరొక్క యుద్ధిగూరుకట్టు చక్కానించునున్నాను. ఇది సర్వోపద లేదయగు నొక భూమియై మరొకరిచే గనిపెట్టబడినదేగాని కాలాదిత వేషవాలవలన గనిపెట్టబడినదిగాదు. స్త్రీపురుషులు ఆ పాల్గొన్నందునను తెప్పించుకొని భరింపదగిన ఆ మాత్రమైన సుఖకరమైన గీత్యమొనరు. వేయేల! ఒక్కటి తీసుకొని పూజింపును. అది భగవంతుని ప్రముఖ నిర్దేశం లాడించుట నిజము.

తాయెటు వెల రూ 1-8-0 ల మాత్రమే.

వలయువారు:— పి. రాఘవశర్మ నరావు,

మెన్మెట్టెయిన్ టిట్టూల్ ఒంగోలు. (గుంటూరు జిల్లా)

FREE! ఉచితము!! FREE!!!

ఉచితము! 10 కె.టి. బంగారు పాతకములు!! ఉచితము!!!

దర్బారుపాం, తెలవోక్కులకు, పాతకములకు, పిత్తనొప్పులకు, పురాణపాద, మేహనొప్పులకు, పక్షివాతములకు, వెంటలు, పోటు, వాపులు, పుండ్లు, దగ్గు, వైరములకు, రేలు, స్త్రీ మే. విష జంతువులకాట్టకు, పుండ్లకు, ముచ్చియించు. సిసా 1-కి రూ. 0-6-0. 12 సిసాలు రూ. 4-8-0. 12 సిసాలు ఒకపాక తెప్పించుకొనువారికి ఒకమందిరినవచ్చు (తేలు గడియముగాని) లేక 14 కె.టి. బంగారు పాతకముల పంపిణీ కలయుగాని, లేక ఒక 10 కె.టి. బంగారు పాతకముల సుఖోపకరణము గూడుతో గాని ఈ మాత్రము యేదైన ఒకటి ప్రయోగము బహుమానం ఇయ్యబడును. మా 20 గాను సుఖోపకరణము యెచ్చటకొన్నను రూ. 5-8-0 లకు తక్కువ చికిత్స సేయదు. కొద్దికాలమువరకే యిచ్చెదము. త్వరపడు! త్వరపడు!!

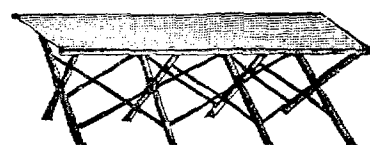
మంచి లీవరు (వాచ్) కేబురడియోగము ఉచితము.

14 కె. టి. బంగారు పాతకముల పాతకము కలయు. ఉచితము!

జి ఆర్ దాసు అండ్ కో., తనుకు. (కృష్ణాజిల్లా)

G R Dass & Co., Tanuku, (Kristna District.)

Gold Medal Camp Cot.

అమెరికా దేశమున చేయబడిన

క్యాంపుకాట్.

ఈ క్యాంపు కుడకుమండు 1000 పౌండుల బరువును భరించగలదు. 6 అడుగుల 1 అంగుళముల నాడవు, 2 అడుగుల 6 అంగుళముల వెడల్పు, 4 అడుగుల 3 అంగుళముల టైటు. మండు ధర 9-0-0 మండు మడిచిపెట్టు సంచి 2-0-0 దోమకెర 4-0-0 దోమకెర కర్రలు 2-0-0 ఈసానును అన్నింటితో పూర్తి ధర 15-8-0 అడ్వాన్సు చెండు రూపాయలు పంపవలయును.

సావత్రి అమ్మబడు వస్త్రకాల:—నామకొటి కెల్లింగులో గలవు

ఉత్తరములు:—సాతా అండు కంపెనీ,

57, అదెప్పనాయక్ వీధి, (ఎ. పి.)

(1-7-14) మద్రాసు, అన్ని వ్రాయును.

సత్యముగా మోసముకాదు.

గణపదవో ద్రవ్యమును భంజించుగా పిరిని యిచ్చెదము.

ఒకానొక మోసము మరొకరిచే చేయబడిన

మేహధ్వనని గణకేసరిమాత్రము.

ఈ మాత్రలనేగో ఉపయోగము. మేహసంబంధ

ప్రణాలు, కెల్లింగులు, కంపెనీల వేహంబంధము

వ్యాధులు భావనము, భావన సత్వములను, దేహము

హీనత మొదలగునవి నికర్తించి మోహాగ్నియై, మోహపుష్టి

సంభోగములు కలుగును. సిసా 1-కి క్రియం రూ. 2-0-0

దేహపుష్టి దౌషధము:—ఈ దౌషధమును సేవించినచో

దేహముచిక్కిపోవుటయు, బలహీనత, అజీర్ణము, అగ్నిమాం

ద్యము, నరములబలహీనత మొదలగునవి నివారణమై, జ్ఞా

శక్తి, నరములపుష్టి, కర్మవృద్ధి, దేహపుష్టి, భావకర్తకలుగును.

విద్యార్థులకు, స్త్రీ డగ్గుల చాల ఉపయోగకరము. సిసా 1-కి

క్రియం రూ. 2-0-0.

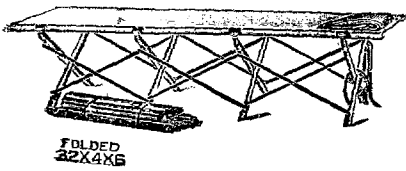
మావిలాసము.—హాలపు దేవరమతం సిద్ధాంతము,

హాళపనాల్లి, (బల్లారిజిల్లా)

మా మడతమంచములమీద సుఖముగా

నిద్రి పోవలసినది

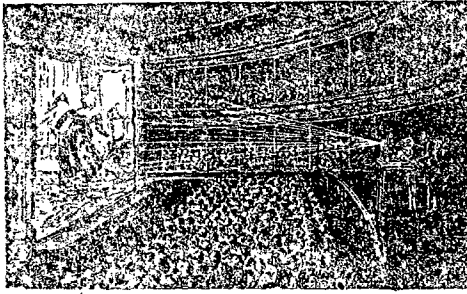
ఇది 1000 పౌనల బరువును భరించగలదు.

ప్రయాణము
మీద పోయినను,
ఎక్కడైనను
పోయినను నిద్ర
దీనిమీదపట్టగలదు

దీని నేకకమంసి వాడుచున్నాను. దేశసంచారము
చేయుచుండు ఆఫీసురులు విద్యార్థులు, దీనిని గూర్చి గొప్పగా
జ్ఞాపించుచున్నారు. ఇది ఆమెకా దేశమున చేయబడినది.
6 1/2 అడుగులు పొడుగు, 2 అడుగులు వెడల్పు. మడిచినప్పుడు
15 పౌనులకు మించనిపార్శ్వలుగా కట్టుకొని చేతిపట్టుకొని పో
వచ్చును ఒక చిన్న బాలుడయినను దీనిని తీసి మడచవచ్చును.
ధర మంగు 1-కి, రు. 8-0-0 గ్రామతెర సామాను 2 0-0.
వెయ్యిపౌనల బరువును ఈమంచముమీద వేసినను సులభముగా
భరించగలదు ఎక్కని జల్లికతో చేయబడిన దోమతెర 5-8-0
చిరునామా — ఖాదర్ అలీ యూనస్ బ్రదర్సు,
వాచ్ అండ్ జ్వెల్స్ ఇంప్రోవ్డ్, మదరాసు.

ద్రవ్యపంతుడగుటకు మార్గము.

సుమారు రు 600 లు ఖర్చు పెట్టినయెడల ఒక కాక్
బయల్ గొప్ప మెషీను ఒక ప్రదర్శనమునకు సరిపడే ఫీలుములు
కొనుగలను. వాటితో వేలకువేలు ఆర్జించగలరు. ఆసంగతు
లన్ని మనద మెషీను కొనువారికి ఒక పూటలో ఉచితముగా
నెర్పదము త్వరగా భాగ్యవంతు లగుటకు ముంతకుమించిన
సుఖపుమార్గము మరిలేదు. పూరాసంగతులుగల క్యాటలాగును
మాచిన తరువాత మీకే తెలియగలదు. అలాచించకండి.
త్వరపడండి. కారనేషన్ బయస్కోప్ కంపెనీ,
పాడ్డాక్సు — 121, పెద్దవీధి తిరువళ్ళీ, (మదరాసు)
ప్రాంచి:—ఉర్గాం. గంజాం జిల్లా.

పోస్టేజి నహా ఉచితము.

వీరవర్మరాజును మాలినియును
ఒకవిచిత్రమైన కథ—చదువుటచే
మానసోల్లాసము కలుగు జేయుటయే
గాక ఆరోగ్యమునకు కావలసిన
స్వాభావికమైన కొన్ని విధులను
అందుదెలిపి యున్నాము కోరువారికి
ఉచితముగా పంపబడును

జాగుసేయక తక్షణమే వ్రాయు

వైద్యకాశ్రమి షణ్షిశంకర్ గోవింద

ఆతంక నిగ్రహ ఔషధాలయము

22, బ్రాడవీ, మదరాసు

ప్రతికటుండునునం దుండెదగినన్ని గ్రంథము

ఆత్మలార్థమున కోర్కెని కోడెల్లడ్రలాపము

(రెండవకూర్పు)

ఒక అణా లేపాలా కల్గిపంపువారి కుచిలెను

ఈయగ్రంథముల కడవలకే యాధరకు ఇవ్వడన

ఆల ప్రతి 1-కి 2 అణాలు వంతున ఇవ్వడన

విశ్రుతారా! వేమిగ్రంథమును గల వీక్షణలలో

ప్రచురించుటకు అనేకలు మాకు మీకని తీసికొన్నందున

ఆగ్రంథము మేలెలలోనే ఇచ్చియిపోయిరి నెనక వ్రాయు

వారలకులేదని వ్రాయుటకు జరిగితిమి. ముగిచితిమి నిం

యును మనపటికలేనే ఇచ్చగడగయిరి మనము తమకు

ప్రబోధించెదము. ఆగ్రంథముచే మేము లామందవలయునన

కోరిక లేని వామని గ్రంథమును దెప్పించుకొను వారలకందఱికి

దెలియను. ఆగ్రంథము ప్రతిష్ఠిలు జరివి, అల్లెయెడ

కోడెల్లడ కుండవలసిన మర్యాదయు, కోడెల్లడెడ అల్లె

కుండవలసిన ప్రేమను గ్రహించి సుఖించుదాను నకోపకార

బుద్ధిచే నిది ప్రచురించెదము. కొద్దికతులే ముగించుటచే

త్వరపడి దెప్పించుకొందరని మాప్రార్థన

చిరునామా— ధనలక్ష్మి కంపెనీ,

నెం. 6, వెంకటేశ్వర స్ట్రీట్, సామలూర్, కేరళ, మద్రాసు

ఈపంతుల కొనువారికి వీటితో పంచ 1-కి ఆత్మలార్థము

లమున కోర్కెని కోడెల్లడ్రలాపము అను నూతన గ్రంథ

మొకటి కూడా ఇనాముగ పంపబడును

మంచిసమయము! వేనవేలు కర్పపడినవి!! వెనుదొరకేవు!!

మేలైన జపాక పట్టు పంచలు

అనేక పంచలు కర్పపడించును

ప్రస్తుతం ధరలు తగ్గించియున్నాము

వాచకులారా! శృంగారమున్ను

నాగరికతయున్ను గలమేలైనఅసల్

పట్టుపంచలు పండుగదినముల ఆనం

దముకొరకు దెప్పించి విక్రయించినది

పోగ మిగత కొద్ది పంచలుమాత్రమే

యున్నది. ఇందులో ఎరుపు, పచ్చు,

ఆకు పచ్చు, గోజా, కేమవర్షం

ఇత్యాదిరంగులు గలవు. క్లాఫునీయమైట్టివి త్వరపడద.

గిగ మూరనిడివిన్ని ౨౪ మూర వెడల్పుగల పట్టుపంచ 1-కి 2-0-0

పంచ 1-కి లేపాలఖర్చులు 0-4-0

డిటా రెండుపంచలు కొనువారికి లేపాలఖర్చులు ఇనాం

టి. సీతారామ మొదలియార్, 3, కందప్ప మొదలి వీధి, తిరువళ్ళీ, మదరాస్,

నోటీసు.

ఆంధ్రపత్రిక పత్రమున ప్రతిసంఖ్యలు ప్రథమ

ప్రారామశాస్త్రుగారు మున్నగువారు సంచారము

జేయుచున్నార గాన వారల నాదరించి వక్రీకకు

తగిన సహాయమునుజేసి వక్రీక నాదరించుటకు

దత్తవందలముగోని మహాజనులు పాక్షితులు.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము,

పోస్టుబాక్సు నెం. 212, మద్రాసు

ఆనంద సంవత్సర సిద్ధాంతపంచాంగమ్

మంచికాగితము! శుద్ధప్రతి!! చక్కని అచ్చు!!!

అమృతాంజనం డిపోవారి మందులను గొనువారలకు ఉచితము.

వలయువారు అరణా చీటిని సంప్రకొనవలయును.

అమృతాంజనము

అన్ని నావులకు లోక విఖ్యాతమైన పరమామృతము.

చక్కనిడబ్బితోనహా సీసా 1-కి 0-8-0 డబ్బను 1-కి రు. 5-4-0.

తామరతైలం. పండ్లపొడి. మోహినీతైలం.

వల డబ్బీ 1కి 0-6-0 వల డబ్బీ 1కి 0-2-0 5. తులముల నూనెగల
డబ్బను 1కి 3-8-0 డబ్బను 1కి 1-2-0 సీసా 1కి 0-12-0

పి. పి. ఖర్చులు పోతేకము. మందుల కేటలాగు ఉచితముగ పంపబడును.
అమృతాంజనం డిపో, అమృతాంజనం డిపో,
నెం. 9, జవాంగీరువీధి, మద్రాసు. 109, ప్రేరిరోడ్డు, పోట్టు, బొంబాయి.

ఆనంద సంవత్సరాది సంచిక.

చిత్రపటములతో చక్కగా ముద్రించబడినది.

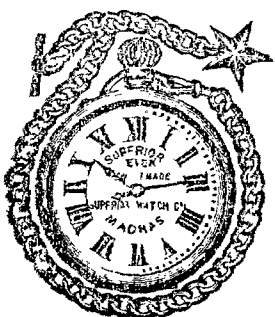
కోరువారు వెంటనే వాగ్సు కొనవలయును.

9, జవాంగీరు వీధి, పోట్టు, మద్రాసు.

సుపీరియర్ లీవర్ జ్యూయెల్స్ వాచ్.

గొలుసు కోసకా ధర రు 3-0-0. పోస్టేజి 0-4-0.

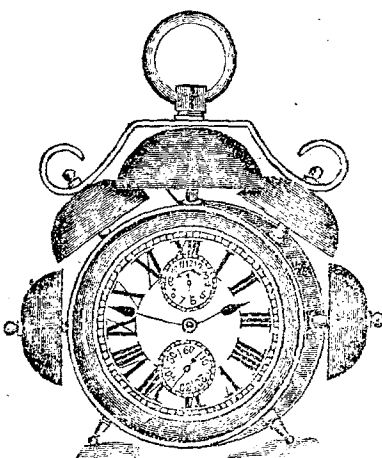
దీనికి 5-సంవత్సరముల గ్యారంటీ గలదు.

ఈగడియారము డయలుమీద
మాకంపెనీ పేరు ఎక్కనిసిగా
కోన. కెట్టవైబంగారతరముల
కోన ముద్రించబడియుండును.
ఇది చూచుట కందమై తలచిగ
మును, డెస్టుప్రూఫ్ అను గ్రాసు
డూమునుగలిగి మోగటుపనులకు
దగియుండును. వెల్డెమాత్రలో
భాగమక గ్యారంటీ చీటి అతి
కొంచె యుండును. సీను నండి

మాత్ర తయారుచేయబడినది. గాని వెనకయొద్దను జిక్కదు.
ఒకసొక్కరును దీయదునను కలంపుతో లేక్కవ తెలనంచి
తిమి చాలకాలము పనిచేయునట్టియు, స్వల్పధరగల గడి
యార విడియొక చేయని యనుభవంబున దె మును. ఇదికలం
క నెక గడియారములు ఖర్చుయి యోగ్యతావశ్యతలను సరిగ
య్యుచి ఒకటి దెప్పించి చూడుడు. మాపట్టణముననే యనే
కులుకొని సంపాదించిన వేలుమాట రెండుకు?

సుపీరియర్ వాచ్ కంపెనీ, పోస్టుబాక్సు నెం 167, మదరాస్, ౬ అని వ్రాయుడు.

ఈ చిత్రమునందుండు వలె ఈ గడియారమునకు విదు
అలారంబెల్లు ప్రక్కన ఆవర్ణియుండును. మనమెన్ని గంట
లకు మేల్కొక్కవలయునో యన్ని గంటలకు నీ యలారములు
అయిదు నొక పేసమయమునందు చెవులకింకయ్యుధ్యుతో మో?
నిద్ర తేవజాలును. ఆశ్చర్యముల కాశ్చర్యమిది. ప్రతివారును
కొని యానందింపదగినది. 4-0-0.

ఇదేమాదిరిగడి
యారమును మేమి
దివసలో రప్పించి
నాలుగు రూపా
యలకే ధర పంపు
చుంటేమి. అదే
మాదిరి యిప్పుడూ
నువేదనాదలకుప
యోగించునటుల
నాలుగు రూపా
యలకే కావలసిన
వారికిపంపెదము.